Reg No. M. 3152.

జమీన్ రైతు

ప్రతి శుక్రవారము ప్రకటింపబడును

సంపుటం 5
సంచిక 22.

నెల్లూరు - 8-2-35 - శుక్రవారము.

సం॥చందా 4-0-0.

ఎస్టేట్సు ల్యాండు ఆక్టు సవరణబిల్లు

ఆహార పదార్థ ధరలనుబట్టి శిస్తులు తగ్గించమని కోరుట.

పి. వి. కృష్ణయ్య చౌదరి గారిచే శాసనసభలో ఉపపాదింపబడినది.

ఉద్దేశ కారణముల వివరణము

1930 నుండి ముఖ్య ఆహారపదార్థములయొక్క-యొక్క ధరలు విపరీతముగ తగ్గియున్నందువలన రొక్క-శిస్తు చెల్లించవలసిన భూమినుండి వచ్చు ఆదాయము అంతయుగూడ ఆశిస్తు చెల్లించుటకు చాలకగాని లేక సరిపోవునంత మాత్రిముగాని యున్నది. ఈవిషయమును ముఖ్యమైన జమీందారులుగుర్తెరిగి, కొన్ని సందర్భములలో ధరలు తగ్గిన దామాషాహి శిస్తు తగ్గించుటకు మద్రాసు ఎస్టేట్సుల్యాండు ఆక్టులో యేర్పాట్లు విధించుటకు ఒప్పుకొనియున్నారు. తదనుసరణముగా వెంకటగిరి కుమార రాజా వగైరాలవల్లనున్ను కల్లికోట రాజాగారివల్లనున్ను యింకొకరివల్లనున్ను మద్రాసు ఎస్టేట్సుల్యాండుఆక్టును సవరించుటకు ది ఆనరబిల్ సర్ ఆర్చిబాల్డు కాంబెల్ గారిచే ప్రవేశపెట్టబడిన 1931 సంవత్సరపు 12 వ నెంబరు బిల్లుకు సవరణల నిమిత్తం సవరణనోటీసులు యివ్వబడినవి. అయితే అట్టిసవరణలు సదరు 1931 సంవత్సరపు 12 వ నెంబరు సవరణబిల్లు ఆశయమునకు బహిర్గతములగుటచే క్రమవిరుద్ధములని మద్రాసు శాసనసభాధ్యక్షునిచేత త్రోసి వేయబడినవి.

మద్రాసు ఎస్టేట్సుల్యాండు ఆక్టు 40 సెక్షను ప్రకారం రొక్క-శిస్తుగా మార్చబడినశిస్తుకుగాని ఆక్టుయొక్క- 11 వ అధ్యాయం ప్రకారంస్థిరపరచబడిన శిస్తుకుగాని, శిస్తుతగ్గించుటకు 30 (1) (సి) సెక్షనులో నమూదైనవిధులు అన్వయించవు. తాత్కాలిక కారణములవలన తగ్గిన ధరలవిషయములో 38 (1) (సి) సెక్షను అన్వయించదు. ఇంతకుపూర్వము బియ్యముకొరకు బ్రిటీషు యిండియామీద నున్ను బర్మామీదనున్ను ఆధారపడుచుండినట్టి దేశములు వారికి కావలసినదంతయు వారేపండించుకొనుటకు వారివిధానమును మార్చుకొనుటచేత కలిగినందువలన ధరలుతగ్గుటయునదని, తాత్కాలిక కారణమువలన కలుగకపోయినప్పటికిని, ధరలు తగ్గుట తాత్కాలికేతర కారణముల వలన కలిగినదని సూచించుటకు ఏదియువాధారము లేదని మద్రాసురివిన్యూబోర్డువారు మద్రాసుఎస్టేట్సుల్యాండు ఆక్టు 11 వ అధ్యాయం ప్రకారం శిస్తు స్థిరపరచునప్పుడు ప్రస్తుతపుధరల తగ్గుదలను గమనించుటకు వీలులేదని అనేకపర్యాయములు వారియభిప్రాయము తెలియజేసి యున్నారు. దానిఫలితముగా శిస్తు స్థిరపరచుటకు నియమించబడిన ఉద్యోగస్థులు ధరలయొక్క- విపరీతపుతగ్గుదలను గమనించికయే శిస్తు స్థిరపరచుటకు పూర్వము 10 సంవత్సరములుండిన ధరల సరాసరిని ఆధారము చేసుకొని శిస్తు స్థిరపరచుచున్నారు. ఆవిధముగా స్థిరపరచబడిన శిస్తులు ధాన్యములకు ప్రస్తుతముండు పూర్తి ధరలకు కనీసము సమానగానున్నవి. అట్టిశిస్తులు ఉదారమైనవిగాని న్యాయమైనవిగాని కాజాలవు. అయినప్పటికిని అవిధముగా స్థిరపరచబడిన శిస్తును అట్లు స్థిరపరచిన తేదికి మరుసటి ఫసలీనుండి 20 సంవత్సరములవరకు మార్చుటకు ప్రస్తుతపు చట్టముక్రింద వీలులేదు.

(6) అట్టి అర్జీ దాఖలు చేయుట అనునది ఏ ఫసలీ శిస్తును తగ్గించుటకు లేక హెచ్చించుటకు గాని అట్టి అర్జీ దాఖలు చేయబడుచున్నదో, ఆ ఫసలీకి చెల్లించవలసినట్టిగాని లేక చేయవలసినట్టి గాని శిస్తును నిలుపుదల చేయజాలదు. అదేవిధముగా ఈసెక్షను ప్రకారం జిల్లా కలెక్టరుకు యిచ్చుకొన్న అప్పీలు యీసెక్షను ప్రకారం యిచ్చుకొన్న అర్జీమీద కలెక్టరు తీర్మానించిన శిస్తు వసూలును అడ్డగింపదు.

(7) యీసెక్షను క్రింద దాఖలయ్యే అర్జీలకు ఆక్టుయొక్క- 193 సెక్షనులోని విధులు అవసరమైన మార్పులతో అన్వయించును.

సవరణ బిల్లు.

ఇందులో కానవచ్చుచున్న నిమిత్తమునకు గాను, అనగా ధరలు తగ్గుచున్న దామాషా ప్రకారం శిస్తు తగ్గించుటకుగాను 1908 సంవత్సరపు 1 వ ఆక్టు అయిన మద్రాసు ఎస్టేట్సు ల్యాండు ఆక్టును సవరణ చేయుట ఆవశ్యమైనందున—

1. ఈ ఆక్టును 1934 సంవత్సరపు మద్రాసు ఎస్టేట్సు ల్యాండు సవరణ చట్టము అని చెప్పదగును.

2. 39 వ సెక్షను తర్వాత ఈదిగువ నమూదైనవిధి ఆక్టులో 39-ఏ సెక్షనుగా చేర్చబడును.

"39-ఏ (1) తనయొక్క- స్వాధీనములోవుండు యే భూమికైనను జరాయితీ హక్కు-ల రైతు రొక్క-శిస్తు చెల్లించుచున్నట్టియున ఆక్టుయొక్క- 40 సెక్షను క్రిందగాని లేక 11 వ అధ్యాయము క్రిందగాని లేక యితర విధముగాగాని ఆభూమికి స్థిరపరచబడియుండు శిస్తు యే ధరలనుబట్టి నిర్ణయించబడినదో ఆ ధరలకంటె 100 కి 10 వంతుల కంటె తక్కు-వ గాక ఆ తాలూకాలోగాని లేక జమీందారీలోగాని ముఖ్య ఆహారపు పైర్లయొక్క- సరాసరి స్థానిక ధరలు తగ్గినవను కారణముతో తాను చెల్లించవలసిన శిస్తును తగ్గించుటకు ఆరైతు కలెక్టరువద్ద అర్జీ దాఖలు చేసుకొనవచ్చును.

(2) ఏ ... లేకిగాను 1 వ ... సెక్షనులో చెప్పబడిన అర్జీ దాఖలు చేయబడునో ఆ ఫసలీలో సరాసరి ధరలకున్ను పూర్వము శిస్తు స్థిరపరచుటకు ఆధారముగా తీసుకొనబడిన సరాసరి ధరలకున్ను యే దామాషా కలదో, ఆ దామాషా తగ్గించబడిన శిస్తుకున్ను ఆ విధముగా స్థిరపరచియుండిన శిస్తుకున్ను వుండవలెను.

(3) తగ్గించవలెనని కోరునట్టి శిస్తు యే ఫసలీలో చెల్లించవలసియున్నదో ఆ ఫసలీలోగాని లేక ఆ ఫసలీ దరిమిలాన 6 నెలలలోగాని 1 వ సబు సెక్షనులో నమూదైన అర్జీ దాఖలు కావలెను. అయితే అర్జీకి పూర్వముగాని దరిమిలానగాని చెల్లించవలసిన శిస్తు చెల్లించబడినందువలనగాని వసూలు అయినందువలనగాని అట్టి అర్జీ అడ్డగింపబడదు.

(4) అట్టి అర్జీ దాఖలు అయినయెడల అందుకుగా విధింపబడు విధముగా కలెక్టరు విచారణ జరిపి శిస్తులో యెంత మొత్తము (అట్టి మొత్తము వున్నయెడల) తగ్గించవలెనో తీర్మానించవలెను.

(5) ఈ సెక్షను ప్రకారం కలెక్టరుచేయు వుత్తర్వు ఆఖరై కలెక్టరు వుత్తర్వుచేసిన తేది నుండి 30 దినములలోగా జిల్లాకలెక్టరువద్ద దాఖలు చేయబడిన అప్పీలు తీర్పుకు లోబడియుండవలెగాని సివిలు కోర్టులో చర్చనీయముగాదు. రైతుగాని జమీందారుగాని అర్జీ యిచ్చుకొనినమీదట ఆ విధముగా తగ్గించబడిన శిస్తు మార్చబడువరకును ఆవుత్తర్వు దరిమిలా ఫసలీలోకూడ చలామణి యగును. దరిమిలా ఫసలీలో ధరలు హెచ్చయినవను కారణముతో ఆక్టుయొక్క- 40 సెక్షను ప్రకారంగాని 11 వ అధ్యాయం ప్రకారంగాని లేక యితర విధంగాగాని ప్రథమములో స్థిరపరచబడిన శిస్తుకు మించకుండా, పై విధముగా తగ్గించబడిన శిస్తును హెచ్చించుటకు అర్జీ యిచ్చుకొనుటకు భూస్వామికి స్వేచ్ఛకలదు.

కాబట్టి ప్రస్తుతపు పరిస్థితిని సవరించుటకుగాను చట్టముయొక్క- కాఠిన్యమును సడలించుట అవసరము. ముఖ్యమైన భూస్వాములు ప్రస్తుతపు చట్టముయొక్క- అన్యాయమును గుర్తెరిగి ప్రస్తుతపు చట్టప్రకారం అట్లుయిచ్చుటకు బద్ధులు కాకపోయినను ముజరాలు యిచ్చుచున్నారు. అయితే అట్టి ముజరాలు కేవలము వారి స్వంత యిష్టముపై ఆధారపడి యుండుటవలనను అస్థిరమైనందువలనను అవి అసమానముగను అతృప్తికరముగను ఉన్నవి. కాబట్టి అర్హార్యమును కలుగు రైతము కాపాడబడుటకు ఈ పరిస్థితిలో చట్ట నిర్మాణ మావశ్యము. లేనియెడల భూములు వదలుకొనబడును లేక యిక్కట్లు యిచ్చుకొనును. దీన్వారా రైతులకు అతికష్టమును, భూస్వాములకు అంతకు మించిన నష్టమును కలుగగలదు.

ఓ వెంకటగిరి దివానుగారూ!

తమరువచ్చి 6 మాసాలైనది. పరిపాలనలో ఏమార్పుజరుగలేదుగదా, తిరుగా అల్తివరము, తీర్థంపాడు, ఆల్తూరుపాడు రైతులపై క్రిమినల్ కేసులు మాత్రం మోపబడుచున్నవి. గత ఫసలీలో రెమిషనిస్తామన్న 0-2-0 అయినా అందరికి యివ్వలేదు. ఇచ్చినవారికైనా లెక్క-లలో మినహాయించలేదు. లేదా రైతులరశీదులలోనైనా ఉదహరించలేదు. ఈ ఫసలీకి అంతా దుర్భిక్షమై గ్రామాలు, గ్రామాలు నుక్కిపోయినవి. అప్పుడే అధికార్లు చేతులు చాపుతున్నారు. శిస్తులువసూళ్లువచ్చినవి ఈఫసలీలో మెట్టమాగాణికి 0—8—0 అయినా రెమిషనివ్వాలె నుక్కిపోయినవారికి పూర్తి రెమిషనివ్వాలె. తగు ఏర్పాట్లుచేయకుంటే రైతులుదిక్కు-లేని చావుచస్తారు.

— రైతులు.

జమీందారీ రైతుల ఆర్థిక విచారణ

(ప్రొఫెసర్ రంగాగారి "రిపోర్టు" ననుసరించి)

ముక్త్యాల స్టేటు రైతుల దుస్థితి.

శ్రీయుత రంగాగారి రిపోర్టు ననుసరించి ఈ జమీను కృష్ణా జిల్లాలో పశ్చిమ భాగమునందున్నది. ఈ జమీనులోని భూములు మునగాల జమీనులో వలె శిలామయముపై సారవంతము కాని మిక్కిలి బీద భూములై యున్నవి. ఈ గ్రామములుకూడ ఇనుపదారికిని రోడ్లకును దూరస్థమై యున్నవి. మునగాల సంస్థానములో వలెనే ఈ జమీను గ్రామములలోనుండు రాజాగారి కమతము భూముల వలన రైతులకు బాధలు కలుగుచునే యున్నవి. అయినను ఈ జమీందారుగారు మునగాల ఎస్టేటులోవలె రైతులనుగాని, హరిజనులనుగాని, అంతగా బాధించుచున్నట్లు కన్పించదు. ఈ సంస్థానమందుగూడ రాజాగారి భూములకు రైతుల గొడ్లు మేకలు వెంట కట్టినందుకు, గ్రామకట్టు 6 అణాలయి యుండగా ఎస్టేటువారు రెండు అణాలు మొదలు మూడు అణాల వరకు ఇచ్చుచున్నారు.

మితిమించిన తరములు.

ఈ జమీనులోని 22 గ్రామములనుండి జమీందారుగారికి వచ్చు వసూలు లక్ష రూప్యములకు మించియుండగా వీరు గవర్నమెంటుకు 18,000 రూప్యముల పేష్కష్ మాత్రమే చెల్లించుచున్నారు. ఎస్టేటు రాబడి ఇంత అధికముగా పెరుగుట రాజాగారు భూములను అభివృద్ధిపరచుటవలనగాక, తరములు హెచ్చించుటచేతనై యున్నది. పొరుగు సర్కారు గ్రామములలో మెట్ట భూముల తరములు యకరము 1 కి 10 అణాలు మొదలు రు 3-4-0 ల వరకు నుండగా ఈ జమీనులో రు 1-12-0 మొదలు రు 5-0-0 ల వరకును, పొరుగు సర్కారు గ్రామములలోని మాగాణి తరములు రు 6-0-0 లు మొదలు రు 8 రూపాయలవరకు నుండగా, ఈ జమీనులోని తరములు రు 10-0-0 లు మొదలు రు 18-0-0 ల వరకు ఉన్నవి. క్రమముగా తరములు హెచ్చింపబడుటవలన ఈ సంస్థానములోని తరములు ఇంత అధికముగా పెరిగినవి. 1908 వ సంవత్సరమున తరములు హెచ్చింపబడుటే కాక, పట్టాలు జారీచేసిన ప్రతి దఫాయును, చెరువులు మరమ్మతు చేసిన సమయములందు ఈ తరములు హెచ్చింపబడినవి. క్షామ కాలమున రైతును రక్షించు తోట భూములకు సర్కారు గ్రామములలో వలె తక్కువ శిస్తులు చార్జి చేయబడక, యీ సంస్థానములో బావులక్రింద సాగుచేయు తోట భూములకు య 1 కి రు 12 రూపాయలు మొదలు 15 రూపాయల వరకు చార్జి చేయుచున్నారు. యీ సంస్థానములో మెట్ట మాగాణి భూములలో ఫలితము లేనప్పుడు శిస్తు మాఫీ చేయుటలేదు.

జాయింటు పట్టాలు శిస్తు హెచ్చింపులు.

మునగాల సంస్థానములలో వలెనే జాయింటు పట్టాలవలని అనర్థకములు ఈ సంస్థానములోను కలవు. పట్టాటాన్సఫర్ సమయమున భూమి ఖరీదులో 100 కి 10 మొదలు 20 వంతున వసూలు చేయబడుచున్నవి. భూముల ఖరీదుపై $12\frac{1}{2}$0/0 ప్రకారమున జరానా చెల్లింపబడునపుడు $9\frac{3}{8}$0/0 వంతు ఉపరి శిస్తును, 15 0/0 ప్రకారము నజరానా చెల్లింపబడునపుడు 6 1/4 0/0 వంతు ఉపరిశిస్తును రైతులు సంస్థానమునకు చెల్లింపవలసిన వారగుచున్నారు. నజరానాలిచ్చు పురాతనకాలాచారమై యుండినను, హెచ్చుశిస్తులు గత ఆరుసంవత్సరములనుండి మాత్రమే వసూలు చేయబడెను.

రసీదులు క్రమముగా ఇయ్యబడకుండుట.

దుర్భరమగు హెచ్చుశిస్తులనుండియు, నజరానాలనుండియు తప్పించుకొనుటకై రైతులు జాయింటు పట్టాలబాధయే ఉత్తమమని తలచి దీనిని సహించుచున్నారు. చెల్లించిన శిస్తులకు కొన్ని సమయములందు బీదరైతులకు రసీదులియ్యబడనందువ భూములకు రెండుదఫాలు శిస్తులు చెల్లింపవలసిన వారగుచున్నారు. ఒంటి పట్టాలకు చెల్లింపవలసిన దుర్భరమగు మొత్తములు చెల్లించి సరియైన రశీదులు పుచ్చుకొనుటకుగాని లేక ఇప్పుడుండు కష్టములను అట్లే అనుభవించుటకుగాని రైతులకు తోచుటలేదు. పట్టాలు వ్రాయించి యిప్పించుట కగువ్యయమంతయు రైతులవద్దనుండి రాబట్టుటకు జమీందారు జంకుటలేదు.

చెరువుల దుస్థితి.

హెచ్చుశిస్తులు వసూలు చేయబడుచున్నను కొత్తసాగు భూములనుండి ప్రత్యేక మొత్తములు వసూలు చేయబడుచున్నను, ఎస్టేటువారు చెరువులను మంచిస్థితిలో నుంచుటలేదు. పెద్దవరం, చింతలపాడులోనుండు మూడు చెరువులును ఎంత దుస్థితిలోనుండునదియు ఉదాహరణముగ చెప్పవచ్చును. వీనిని మరమ్మతు చేయుటకు ఎస్టేటువారు పూనినట్లే కన్పించదు. ఈ చెరువులలోని నీరును మొదట రాజాగారి స్వంత కమతపు భూములకు మొదట ఉపయోగింపవలసి యుండుటచే, రైతుల భూములకు లభించు నీరు అత్యల్పమని చెప్పవలెను.

పుల్లరి రేట్లుకూడ అధికములే.

పెక్కుగ్రామములలో కంచెలు లేనేలేవు. కొన్ని గ్రామములలోనుండు కంచెలను రాజాగారి స్వంతపశువుల మేపుకొరకై ప్రత్యేకింపబడియున్నవి. బంజరులున్నచోట్లను కొన్ని గ్రామములలో జతపశువులకు రు 5-0-0 ల వంతునను, మరికొన్ని గ్రామములలో రైతులపశువులకు పది అణాలు మొదలు పండ్రెండు అణాలవంతునను వసూలు చేయుచు అతిఘోరముగా భూములు లేనివారి యొద్దనుండి రు 1-4-0 వంతున వసూలు చేయుచున్నారు. గొర్రెలు మేకలు మేసినందుకు ఇంతకు పూర్వము రు 0-1-0 వంతున వసూలు చేయబడియుండగా ఇప్పుడు రు 0-4-0 మొదలు రు 0-6-0 ల వరకు వసూలు చేయుచున్నారు.

రైతుల దారిద్ర్యము దినదినాభివృద్ధిగాంచుట.

పై కారణముచే ముక్త్యాల రైతులు దరిద్రులైరి. వారు శిస్తులు చెల్లింపలేక వాయిదా మీరుటచే, వారిపై చేయబడు దావాలవలన వారు తమ పశువులను అమ్ముకొని నిస్సహాయ స్థితిలోనున్నారు. వారి ఋణములు మితిమీరుటచే, వారిభూములపై అప్పులిచ్చు సాహుకారే చిక్కుటలేదు అందువలన పంటధాన్యముపై వారు హెచ్చు వడ్డీలతో ఋణము తెచ్చుకోవలసిన వారగుచున్నారు. ఈ జమీందారీలోని రైతులు ఇంతటి దుస్థితియందున్నను, ఈ సంస్థానాధిపతి తులాభారముతోగ్రహణ సమయమందు వైదికులకు బ్రాహ్మణులకు అసంఖ్యాకమైన ధనమును దానము చేసెను.

మాయయ్య రంగయ్య మాయమ్మ భారతమ్మ

నిరాడంబర దేశసేవకులు.

(ఒక రైతుబిడ్డ)

మాది మొదట్నించీ సేద్యంచేసుకొని జీవించే కుటుంబం. అన్యాయకేపోయి, వ్యవసాయం వ్యాపారంగా మార్చుకొని, అప్పులుచేసి పొలాలుపోగొట్టుకొన్నరకం కాదు. చాలాజాగ్రత్తగాఉండి, ఆదాయానికి మించని వ్యయంచేసుకొంటూ, వేళకింత భోజనంతెచ్చి పెట్టే పొలాన్ని కాపాడుతూ, పశువుల్ని ప్రాణం ఒకెత్తుగా చూచుకొని సంసారసాగరం యీదుకొస్తున్నాం. ఎన్ని ఉన్నా మాములుగా రైతులంతా పడుతున్న బాధలు మేమూ పడుతున్నాం. అంచేత రైతుకష్టాల్ని విచారించి, రైతాంగానికి ఆర్థిక రాజకీయ సాంఘిక మోక్షం సిద్ధింపచేయుటకు పాటుపడే వాళ్లని చూచినా, రైతు పాటలు పాడేవార్ని కలుసుకున్నా, రైతు విషయాలు వ్రాసేవారిపేర్లు విన్నా ప్రాణాలు లేచివస్తయి. వారంటే అధికమైన ప్రేమ; గౌరవం. దీనికిగల కారణం ప్రత్యేకంగా ఏం లేదు.

రైతులు అమాయకులు. చదువు రాకపోవటం వల్ల మనుష్యజన్మం ఎత్తినా, మానవులుగా పరిగణింపబడేది అరుదు. యీ గాంధియుగం రాకపూర్వంనుంచీ ఖద్దరంటే ప్రేమ. అందుచేత ఎప్పుడూ ముతకవస్త్రాలే ధరించేవారు. సామాన్యంగా ప్రతిరైతు ఇంట్లోనూ కవ్వంతోపాటు కదురుకూడా తిరుగుతూండేది. సంక్రాంతి పండక్కైనా తెల్లని గుడ్డలు ధరించి ఎరుగరు. "శ్వేత" వస్త్రాలు, పత్రాలతోపాటు ఉద్యోగస్థులకే, ధనాధికులకే అనేవమ్మకం. అంచేత ఆ ముతక గుడ్డలకి "నీరుకావి" పట్టించేవారు. ఎప్పుడూ పొలాన తిరుగుతూ ఉండటంచేత మోకాళ్లపైకే పంచలుకట్టి, పైనో చిన్న పంచేసుకొని కాలం గడుపుకుంటున్నారు. గాంధిమహాత్ముడు రాకముందే రైతులంతా గాంధీలైనారు. యీలాంటి దుస్తుల్లో ఉండటంవల్ల అధికారు లవతలుండమంటారు. కష్టాలు చెప్పుకుంటే పెడచెవిని పెడతారు. రైతులంటే నిర్లక్ష్యం. వీరు మానవులని ప్రపంచం సాగేదానికి ముఖ్యులనే విషయమే మర్చారు. ఇక వీరి కష్టాల్ని గురించి ప్రత్యేకించాలంటే గ్రంథాలుకావాలి. ఏ "సారథి" లాంటివారో పూనాలి. కావున్నా ఇక్కడ వ్రాయదల్చింది ఇదే కాదు. ఇప్పటికే ఉపోద్ఘాతం పెరిగింది. అంచేత అసలు విషయం వ్రాస్తాను.

రంగనాయకులుగారంటే ఈ పాటికందరకే తెలిసింది. ఆయనపేరు ప్రతిష్టలు రోజురోజుకే ఎగ్రాకుతున్నయి. వారు ఏంవిద్యలు చదివినారో కాని ఎందులో ప్రవేశించినా ఆర్థిక సమస్యాపరిష్కారమే. దీంట్లో ఐక్యమైనయి రైతుసమస్యలు. వీరిజీవితంఅంతా "రైతుల ఆర్థికస్థితి" తోనే ఉందా అనిపిస్తుంది. అసెంబ్లీ ఎన్నికలొచ్చినయి అందులో రైతు ప్రతినిధులకు స్థానంకోరకు ప్రయత్నపడ్డారు. సంపాదించారు. ఎన్నికల కోలాహలం కాంగానే రాయలసీమ కరవు వచ్చింది. భారతదేవిగారి కింకా ఆరోగ్యం సరిగా చేకూరలేదప్పటికి. గుంటూర్నుంచి నిడ్రబోలు చేర్చారు. ఏ రెండుదినాలున్నారో వెంటనే 11 డిశంబరు తేదిన రాయలసీమయందలి కాటకానికి గురైన రైతుల ఆర్థికస్థితిని విచారించి ప్రభుత్వానికి నివేదించేనిమిత్తం వెడలినారు. విచారణలన్నీ పూర్తయినాయి. మోటారులో ఇంటికి ప్రయాణమయ్యారు. అపాయం సంభవించినది. కాస్త కట్టుకట్టించుకొని కొంపచేరి ఎవర్నో రావించి "రాయలసీమకరవు నివేదిక" తయారుచేయించారు. శ్రీ గోపాలస్వామి అయ్యంగార్కి పంపారు. తరవాత ఢిల్లీ ప్రయాణం. ఢిల్లీచేరారు. ఇంకా సామానకీపరిగా అమర్చుకున్నారో లేదో అప్పుడే రాయలసీమ కాటకాన్ని గురించి విజ్ఞప్తులు. వీరు అసెంబ్లీ కి పంపిన ప్రశ్నావళిని, తీర్మానాలని పరిశీలిస్తే వీరికి రైతులంటే ఎంత ప్రేమో, రైతుసేవ ఎంతముఖ్యమో విశదమవుతుంది. వీరుపంపిన రెండు తీర్మానాలు రైతులకి సంబంధించినవే. 21ప్రశ్నల్లో ముప్పాతిక భాగం రైతుల మేలు కోరేవే.

ఇక వీరిసాధారణ జీవిత విశేషాల్ని చూస్తే వీరి రైతుతత్వము బోధపడుతుంది. రైతుల దృష్టిలో కలెక్టరంటే దేవుడని. ఆయన్ని చూడాలంటే ఛాయాపటాలే గతని వీరిఅభిప్రాయం. ఏలాగాంధిగారి పల్లెటూరి పరిశ్రమాభివృద్ధి ఉద్యమంవల్ల అధికార్లముఖాలు ఇప్పుడిప్పుడే రైతులకి కనబడుతున్నయి. ఆలాంటి సందర్భాల్లో 1933 సంవత్సరంలో గుంటూరుజిల్లా కలెక్టరుదగ్గరికి వందల కొలది రైతుల్ని వెంటనిడుకొని కలెక్టరుగారి దగ్గరకు తీసుకొనివెళ్ళి మాకోర్కెలను తీర్చవలసిందని కోరిరి. ఈలాంటి వింకెన్నోకలవు. కాని ముఖ్యమైంది ఇంతకన్నా గొప్పది ఉంది. వెంకటగిరిలో గాంధిమహాత్ముడు వచ్చినపుడు అనేకమంది జమీనురయితులను సమక్షమునకు గొనిపోయి ప్రసంగింపజేసెను. గొప్పవాయకులకే మహాత్ముని దర్శనం లభించదు. వెంకటగిరిలో కార్యక్రమం అంత ఎక్కువగానున్నా వీరురైతులను మరువలేదు. వీరుకూడా సాధారణ జీవివలె ఉందురు. అమెరికావెళ్ళి అనేకశాస్త్రములందు ప్రత్యేకపరిజ్ఞానమును సంపాదించిన ఆచార్యుడని ఎవరూ తలపరు.

వీరి రైతుతత్వం సాధారణమైనది. దీని అంతిమ ఆశయం, కార్మిక కర్షకుల స్వరాజ్యాన్ని స్థాపించుట; కార్మిక కర్షకులే ప్రపంచపరివర్తనానికి, ప్రపంచాభివృద్ధికి కారణభూతం అని, అట్టివారిని అణచివేయు ప్రయత్నించుట ధర్మవిరుద్ధం అని వీరిసిద్ధాంతం. భారతదేశస్వరాజ్య సంపాదనోద్యమంలో ఇతరులకెట్టి ప్రాముఖ్యతో, అవశ్యకతకలదో రైతులకును అట్టిదే అని వీరిఅభిప్రాయం. దేశం జీవించియుండుటకు మూలపురుషులగు కార్మికకర్షకులకు ప్రతిసంస్థయందునూ ప్రాతినిధ్యం ఉండవలెనని వీరిఅభిప్రాయం. కులతత్వమును పెంపొందించుట కాదు; కాంగ్రెసుపై రైతులనుసికొల్పుట కాదువీరి ఉద్యమ ఉద్దేశ్యం. రైతుల ఆర్థిక రాజకీయస్వాతంత్ర్యానికి పోరాడుటకు, జమీందారీ పద్ధతిని నాశ్యంచేయుటకు, బీదసాదలకు హరిజనులకు జీవనోపాధికలుగుట ఇకవీరి జీవితాశయం. ఇందుకొరకే వీరుశక్తినంతా వినియోగించి ఉద్యోగం. నేడు రయితునాయకులై విపరీత విమర్శలకు గురియైనారు. ఇట్టి "రైతురంగన్న"ను చూస్తే, వింటే రైతులప్రాణాలెట్లే ఎగిరిరావా? "రంగ" లేకుంటే ఆంధ్రదేశంలో "రైతు" ఉండునా?

రంగయ్యకంటే కొందరుతక్కువే పదివేది మాయమ్మ భారతమ్మ. ఇంగ్లండుపోయివచ్చింది కన్నా మాటిగాని ఎప్పుడూ పల్లెటూరిజీవితమే. ఇంట్లో అన్నం వండటం దగ్గర్నుంచీ వడ్డించటం, అసలు తీయుటదాకా చేస్తు చేపుంటారు సామాన్యంగా. పరులంటే ఎంతో ప్రీతితో ఆదరిస్తుంది. ఏ వేళొచ్చిన విందులకేమి లోపంచెయ్యరు. రైతుబిడ్డలంటే ప్రేమ. రైతుసేవంటే ఉత్సాహం. 1933 కలెక్టరుగారి వద్దకి రయితులు వచ్చినపుడు వెంటనున్న శ్రీ ఈ మెంగారొక్కరే. గుంటూరు జిల్లారైతు సంఘానికి ఉపాధ్యక్షురాలుగా ఎన్నుకొన్నారు. ఒక పర్యాయం అఖిలభారత

ఆంధ్రరాష్ట్రీయజమీందారి రైతుల ఆరవమహాసభ.

విశాఖపట్టణము.

శ్రీయుత రెబ్బాప్రగడ మందేశ్వర శర్మగారి ప్రారంభోపన్యాసము.

కర్షకసోదరులారా, జమీందారీరైతుల ఉద్యమము పవిత్రమైన ఉద్యమములో నొకటి. మానవునికి కర్మను ప్రేరణచేయు శక్తులు ప్రీతియు, మనము, ప్రీతికాలమునను ఒకేరీతిగ నుండవు. ఇప్పుడు నాయిదుప్రోలు శ్రీ అప్పారావుగారు చదివిన గీతాలు బొబ్బిలి రైతుల యిక్కట్టులను రసాభరితముగాంచి మన హృదయములను జలదరింపచేస్తున్నాయి. ఒకనాడు బొబ్బిలివీరులయిన పాపారాయుడు, రంగారాయుడు మున్నగు మహావీరుల వీరకార్యములనుగూర్చిన కవులు మన హృదయాలను సత్కరింపజేసి పరాక్రమప్రవృత్తి కరములైతే నేడు అట్టి మహావీరుల ప్రతినిధులనబడే ప్రస్తుత బొబ్బిలివారి పరిపాలనమునందు రైతుల యిక్కట్టులనుగూర్చిన గీతాలే మనకు హృదయమును జలదరింపజేసి పురుషకారమునకు ప్రేరేపించవలసినకాలము వచ్చినది. కాని పాపారాయునివంటి వీరసింహము, విశాలహృదయుడు నివసించిన భూమిలోని జనులందు యిట్టినూతన బయలువెడలుట చాలావిచారకరము. మన జమీన్ రైతుద్యమముయొక్క ప్రారంభ చరిత్రమునుగూర్చి ప్రస్తుతము చెప్పదలచుకోవలేదు కాని 1933 సం॥రం ఆగష్టులో యేలూరులో జరిగిన ద్వితీయ ఆంధ్రరాష్ట్రీయ జమీందారిరైతు మహాజనసభనుండి నేటివరకును యీయుద్యమ చరిత్రలో గడచిన అనేక ప్రాముఖ్యఘట్టములనుగూర్చి మీకునివేదించుట నా కర్తవ్యము. యేలూరులో మహాసభ సమావేశమైననాటికి వాతావరణము కొంచెము ఆశలను తళుకు తళుకు మనిపించుచుండెను. స్వామి వెంకటాచలంశెట్టిగారి లాండు చట్ట సవరణ బిల్లు జస్టిసుపక్షమువారు చర్చకుకూడ అవకాశము లేకుండ శాసనసభాద్వారము వద్దకే జబర్దస్తీగా

కాంగ్రెసు కమిటీసభ్యులుగా ఎన్నుకోబడ్డారు. నిజంగా వీరిసహాకారంలేకుంటే రంగాగారాశయాలన్నీ అడవిలోని వెన్నెల్లా అయిపోతయికదా? శ్రీ సంఘాభివృద్ధికెంతో తోడ్పడుతున్నారు. వారి స్వగ్రామంలో శ్రీ సంఘం ఏర్పాటుచేసి వారి విద్యాలయంలో శ్రీశాఖ ఏర్పరచారు. గాంధిగారొచ్చినప్పుడు స్త్రీల తరఫున రు 116/- వసూలుచేసి హరిజననిధికి సమర్పించారు. రయితు సంఘాలు స్థాపించాలని, శ్రీసంఘాలుస్థాపించాలనీ, స్వదేశీవస్తు ప్రదర్శనాలు చేయాలనీ అభిలాష. పాపం చాలాదౌర్బల్యశరీరం. కదులుటకు వీలుగాని శరీరఆరోగ్యం. అక్కడికీ ఏదోచేస్తూనే ఉంటారు పాపం. రైతాంగవిద్యాలయం జరిగేప్పుడుఅనేకమంది శ్రీవిద్యార్థినుల రాయించారు. ప్రతిశుక్రవారం గాంధి భజనా కాలక్షేపముజర్పుతారు. పికెటింగు చేశారు. కారాగృహానికి వెళ్ళారు. ఎన్నోకష్టాలు పడ్డారు. విద్యంటె అంతులేని అభిలాష. శ్రీలని ప్రతికావ్యాసరచయితులుగా తయారుచేయాలని పెద్దకోరిక. ఇందువిషయమై చాలశ్రద్ధ తీసుకొంటున్నారు. కుట్లుపెంచటంలో ప్రత్యేకత పొందినారు. ఒకఆదర్శస్త్రీ.

ఈలాంటి నిరాడంబర దేశసేవకులు మారెంగయ్య, భారతమ్మలు. వీరికి దేవుడు ఆయురారోగ్య ఐశ్వర్యములొసగునుగాక. రయితులు సంక్రాంతి పండుగల్లో వీరిని పూజింపుకొని కృతార్థులగుదురుగాక.

గొంటిపోయినది. నరిమొకమూల రైతులకును జమీందారులకును రాజీనామాసభలు జరిపి పొందుకును రుస్తాని బొబ్బిలిరాజాగారు ఆశయలిచ్చిన సమయమిది. ఆనాడు ఆయన తెలిపిన వాక్యములను నాదుమీకు జ్ఞాపకము చేయుచున్నాను. "మాయొక్క మూలహక్కులకు భంగముకేని పద్ధతికి రైతులయొక్క కోర్కెలను వీలైనంతసంపూర్ణముగ సఫలపరచుటకు ఉద్యమిస్తాం, రైతులకు జమీందారులకు అభిప్రాయ భేదముండవచ్చును. కాని అభిప్రాయ భేదములకంటె సమరస్యమునకే అంకాలేచాలావున్నాయి"యీ ఔదార్యవాక్యములు యెంతవరకు నిజమయీనో యీ పిమ్మట చరిత్రనుబట్టి తమకే తెలిసి యుంటుంది.

రాజీనామా సమావేశమని రైతుసంఘాలకు ప్రత్యక్షముగా గుర్తింపుటకు సాహసముగాని సామరస్యముగాని లేని హృదయంతో వ్యక్తులను ఆహ్వానము చేసెను. మునుస్వామినాయుడుగారు రామదాస్ పంతులుగారు, వెంకటపతి రాజుగారు, వ్యక్తిగతముగా ఆహ్వానము చేయబడ్డట్టే మరమెంచుకోవలసి వస్తుంది. పోనీ వీరితోచేసిన సంప్రతింపుల ఫలితముగా జరిగిన సూచనలనైనా మన్నించినారా? యిందునుగూర్చి యేవోకొన్ని చిన్నల సవరణలు యెస్టేటు ల్యాండు అక్టులో చేయిస్తామని తమ రాశించునట్లుగా జమీందారుల ప్రతినిధులు ఆసభలోను పిమ్మటను ప్రసంగించినారనిన్నీ అట్టినమ్మకముమీదనే తామున్న జమీందారుల తరఫున శ్రీ గోవింద రాజాచారిగారున్ను కలసి ఎస్టేటు ల్యాండు అక్టుకు ఒక సవరణబిల్లును రాజీనామా పద్ధతిగా తయారుచేయుట కొప్పుకున్నామనిన్నీ చివరకు ఉభయులు లంపొప్పు నేసరికి తమకు గోవింద రాజాచారి గారికెన్ని కుమురలేదనిన్నీ అకారణంగ మైనదనిన్నీ అందుచే యీ విషయములోనుంచి చేతులు కడుగుకొని అవతలికి వెళ్లవలసి వచ్చిందనిన్నీ శ్రీ రామదాసుగారు చేసిన ధర్మలా ప్రకటనము పై వాగ్దానములయొక్క శుష్కత్వాన్ని తెల్పుతున్నవి. అయితే అలాంటి ఆశలు మేము యెప్పుడు పురికొల్పలేదని జమీందారుల తరఫువారు అంటారు. పోనీ పై ఔదార్య వాక్యాలు ఋజువయ్యేటట్టుగా జమీందారులు ఏమిచేసినారు? అని ధర్మవాణి ప్రశ్న వేయుచున్నది. మీపక్ష ప్రాబల్యము వలన మీరు పిమ్మట ప్యాసుచేసిన ఎస్టేటు లాండు సవరణ చట్టములపై ఔదార్య వాక్యములు నిరూపించే దీనుడైన రైతును ఉద్ధరించే ఒక్క సవరణ చూపించండి అని రైతులోకము జమీందారులను ఘంటాపథముగ అడుగుచున్నది. జలాశయముల మరమ్మత్తు, లంకల నిర్వచనము మున్నగు వానిలో రైతులకు కొంత సహాయము జరిగినదని జమీందారులనవచ్చును. నీటి వసరుల మరమ్మత్తు విటీషనుతో యిదివరకు లేనిపద్ధతిగా రు 200/- ధరావతు యెప్పుడైతే పెట్టబడిందో, ఆ ధరావత్తు రైతువాదన ఓడిపోయిన యెడల జమీందారునకు ముట్టవలెనని యెప్పుడైతే పెక్షను పుట్టిందో, జలాశయములను గురించి పిటీషను పెట్టుటకే రైతులు భయపడేస్థితి ఏర్పడింది. యింతకంటె యీ సవరణ చట్టముయొక్క లాభమునుగూర్చి తెల్పుటకు కాలయాపన అనవసరములేదు. పోనీ చట్టసవరణము మూలముగా రైతునకుపకారము జరుగకపోవుగాక. జమీందారులును వారి ప్రసిద్ధమైన బొబ్బిలి రాజాగారును నేటి దుర్భర ఆర్థికస్థితియందు కరుణ పూర్వకముగానైన యేమైన సహాయము చేయుచున్నారా? వెంకటగిరి లోగా యిదు చూడరండి? 70-20 వరకు యుకెరమునకు అధికపు రేట్లు గలవు. ముఖ్యముగా వెంకటగిరి, బొబ్బిలి, పర్లాకిమిడి, పిఠాపురము, మునగాలలో రైతులు పడు బాధలు ముఖ్యముగా యీ ఆర్థిక దుస్థితియందు దుర్భరము. యీ ఆర్థిక దుస్థితియందు బద్ధపూర్వకముగా రావలసిన వసూలుచేసినారు. యి

దివంగత బి. మునిసామి నాయుడుగారికి

స్మారకచిహ్న నిర్మాణము.

అధ్యక్షుని విజ్ఞప్తి.

స్వర్గీయ దివాన్‌బహద్దరు బొల్లిని మునిసామి నాయుడుగారు ప్రఖ్యాతాంధ్రనాయకులు. మదరాసురాష్ట్ర రాజకీయవేత్తలలో సుప్రసిద్ధులు. అధికార అనధికార జీవనములలో తమసేవలవలన ప్రఖ్యాతిగాంచిన సాధుశీలురు. కమ్మకుల చూడామణి.

పరమపదించినారు డీమాసమున. వారి యకాలమరణమునకు మదరాసు రాష్ట్రమంతయు ఎలుగెత్తి యేడ్చినది. వారి రాజకీయజీవనమును, సదాచరణమును, రైతుజనబాంధవ్యమును ముక్తకంఠమున ప్రస్తుతించిరి. నిష్పాక్షికమగు నీ సానుతాపమున కులభేదముగాని రాజకీయ మతవిభేదముగాని లేకుండ, సర్వసంఘములు, సకల రాజకీయపక్షములు వారిసేవను కొనియాడి, వారి యాత్మశాంతికై భగవంతుని ప్రార్థించినవి. నేటికిని రాష్ట్రీయంతయు నాయకుడున దోగాడుచున్నది. ఆయన చరితార్థుడైనాడు. తన జీవనసూత్రములను తుదివరకు సాధనజేసి వానికై మరణించినాడు.

నాయుడుగారి మరణము రాష్ట్రీయ రాజకీయాభివృద్ధికి మహానష్టకమని రాష్ట్రీయనాయకులు పలుకుచున్నారు. అంతియేకాదు. దానివలనకమ్మ మహాసంఘమునకు తీరనికొఱత వాటిల్లినది. రాష్ట్రీయ రాజకీయములందువలెనే సాంఘికవిషయమునగూడ వారులేనిలోటు ఎవాటికేని తీరుటదుష్కరము. వారు తమ విద్యావివేక సంపదలచే కమ్మమహాజనులకు గావించినసేవ, కలిగించిన గౌరవము అపార, అమేయము. కమ్మసంఘముమెన్నితరములకైన నాయుడుగారిఋణమును తీర్పుకోజాలరు. ఆ ఋణమును తీర్చుకొనుటకై వారెంతపాటి త్యాగముచేసినను అది అల్పమే!

నాయుడుగారికి సాంఘికుల విద్యావికాసముపట్ల గలశ్రేయ నిరుపమానము. ఆ కోరికను పదవ కమ్మమహాజనసభ కధ్యక్షతవహించి అంగలూరులో సంఘీయులకు స్పష్టపరచియుండిరి. నాటికి నేటికిది సరస్వతీ ప్రసన్నముగానేయున్నది.

శ్రీ వారి ఆత్మశాంతి నభిలషింపగోరు వారెల్లరు వారికోరిక మేరకు లక్ష రూప్యములు కమ్మ బీదబాలుర విద్యానిధికొరకు సమీకరించుట ప్రథమకర్తవ్యము.

తరువాత రైతుసంఘక్షేమముకొరకు, దీనకృషీవలస్వత్వసముద్ధరణముకొరకు, ఆత్మలాభాధికారములు చూచకెట్టి వారుగావించిన సేవకు కృతజ్ఞతా సూచకముగా నొక స్మారకచిహ్నమును నిర్మింప ప్రయత్నించుట రైతుల పరమధర్మము. దీనిలో జాతిమత భేదములేకుండ మద్రాసురాష్ట్ర ప్రజలందరు తమయథాశక్తి కృషి సేయవలసియున్నది. ఈవిషయమున కమ్మసంఘీయుల బాధ్యత అధికతరము.

విద్యానిధిని ప్రోగుచేయుటకును, స్మారకచిహ్నమును నిర్మించుటకును గతవారము మద్రాసులో సమావేశమైన కమ్మమహాసభవారు నిర్ణయించిరి స్మారకచిహ్న నిర్మాణసంఘము ఏర్పరు

లేటులవారు యెంతవరకు వసూలు చేయుచున్నారు? ఎంతవరకు శిస్తును కాపుచేసియున్నారు? ఇట్టి దైనద జరుగునిచో మై ప్రధానామాత్యుల ఔదార్యవాక్యములకు విలువఏమి? రైతుయొక్క పొలము అడవి పంటకు కోలనే యున్నదని యీ చరిత్ర మరింత ఋజువుచేసినది. యే జమీనులో చూచినను శిస్తు బకాయీలకు రైతులవిరాస్తులు, భూములు వేలము వేయుచున్నారను ఘోరపుతప్పు అవకాశమునే కలిగించినది.

(ఇంకాఉన్నది)

బర్మారాష్ట్రీయ ఆంధ్ర మహాసభ.

హైదరాబాదు రంగూన్‌లో రాజారెడ్డియార్ హాలులో జనవరి 26తేది సాయంత్రం 5గంటలకు సమావేశము కాబడినది. వివిధ ప్రాంతములనుండి అనేకులువిచ్చేసిరి.ఆంధ్రబాలికల మృదుమధురగానముతో సభ ప్రారంభింపబడినది. ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులగు డాక్టరు ఎ. టి. శ్యామా గారు ఆ: సంఘ అధ్యక్షోపన్యాసము గావించిరి. తదుపరి మహాసభను ప్రారంభించుచు గంజాంజిల్లా జమీనురైతుసంఘాధ్యక్షులగు పుల్లెల శ్యామసుందరరావుగారు ప్రారంభోపన్యాసమును గావించిరి. దానిలో బర్మావిభజన, ఆంధ్రరాష్ట్రోద్యమము, నూతన సంస్కరణలు బర్మాఆంధ్రులు మొదలగు ముఖ్యవిషయములగూర్చి విపులముగ ఉపన్యసించిరి. తర్వాత సభాధ్యక్షులగు శ్రీ. పి. సోమరాజుగారు తమ అధ్యక్షోపన్యాసమును సాగించిరి. ఇందు 10తీర్మానములు చేయబడినవి. ఇందులో ఆంధ్రరాష్ట్రావశ్యక తీర్మానమును, ఆంధ్రవిభజన తీర్మానమును "కోరంగీలు" అను వాడుకను నిరసించు తీర్మానమును ప్రాధాన్యము వహించుచున్నవి.

పంజాబులో శిస్తునిర్ణయం ధరలపై నాధారపడియుండుట.

ఇదివరకువలె శిస్తులు స్థిరముగా యుండునని, పంట ధరలపై నాధారపడివుండుననియు, గత సంవత్సరమునందలి ధర నాధారముచేసికొని శిస్తులు నిర్ణయింపబడుననియు, ఇందువల్ల ప్రతిసంవత్సరము మారగల పద్ధతి యేర్పడుపడుననియు, తెలియుచున్నది. ఈపద్ధతిని లయల్‌పూరుజిల్లాయందు ప్రథమముగ ప్రవేశపెట్టబడుననియు, ఇతర జిల్లాలలోశిస్తులు నిర్ణయింపవలసిన కాలము వచ్చినప్పుడు అక్కడకూడ నిట్టిపద్ధతియే ప్రవేశపెట్టబడ వచ్చుననియు, పంజాబు గవర్నరుగారు తెలిపిరి.

* * *

వైస్రాయిగారి సైన్యపరీక్ష.

వైస్రాయిగారు గత 31తేది గావించిన సైన్యపరీక్షకు అసెంబ్లీ సభ్యులందరిని ఆహ్వానించిరి. కాంగ్రెసుసభ్యులు రాకుండుటకు నిశ్చయించిరి.

పబడినది. పని ప్రారంభింపబడి జరుగుచున్నది. వారు పరమపదించిన పిదప అనుమానములు గిరుకులోగా వారికి ప్రత్యామ్నాయముగా నీస్మారకచిహ్నమును నిర్మించి, విద్యానిధిని సమకూర్చి, భావిసంతానమున కారూపమున వారి అమోఘసేవను చిత్రించిపెట్టుటకు సంఘమువారు తీవ్రముగా కృషిచేయుచున్నారు.

కావున, మదరాసురాష్ట్ర ప్రజలెల్లరును ముఖ్యముగా కమ్మసంఘీయులు, ఈస్మారకచిహ్న నిర్మాణమునకు, విద్యానిధిని ప్రోగుచేయుటకు, తమ ధనబలముల తోడ్పడవలయునని ప్రార్థించుచున్నాను. తమకొరకై, తమస్వార్థగౌరవములకొరకై మరణించిన నాయుడుగారి కీర్తికాయమును సముజ్వలముగ గావించుట రైతులందరి పరమధర్మమని మరొకమారు హెచ్చరించుచున్నాను.

దీనికై ప్రోగుచేయబడు ధనము, ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు వారికి పంపబడవలెను.

జాగర్లమూడి కుప్పుస్వామిచౌదరి.

యం. యల్. సి. అధ్యక్షుడు,

మునుస్వామినాయుడు స్మారకచిహ్న నిర్మాణసంఘము, గుంటూరు.

విశేకరుల అభిప్రాయములకు పత్రికాధిపతులు ఉత్తరవాదులు కారు.

జమీ్ందారైతు
శుక్రవారము.
8-2-1935

ఎస్టేటు ల్యాండు సవరణ బిల్లు.

మదా్రసుశాసనసభలోగత 23 తేదిన పాములపాటి వెంకటకృష్ణయ్య చౌదరి గారిచే ఎస్టేటుల్యాండు సవరణచట్టమొకటి పవేశపెట్టబడినది. దానినిస్థలాంతరమున ముదించితిమి. పస్తుత ఆహారపదార్థముల ధరల మాంద్యము ననుసరించి తాత్కాలికముగా శిస్తును తగ్గించుటకు ఈసవరణచట్టము పూనుకొనుచున్నది. జమీందారీలలో పస్తుతమములులోనుండు ధాన్యపు శిస్తులు, రొక్కశిస్తులు ఏ ఆధారము ననుసరించియు నిర్ణయించినవికావు. రైతుకు జరాయితీహక్కు లేని దినాలలో పెంచబడిన రేట్లే లేక నిర్ణయించబడిన రేట్లే అములులో నున్నవి. ఆరేట్లు గవర్నమెంటు శిస్తులకంటే ఎన్నో రేట్లు హెచ్చుగా నున్నవి. ఎస్టేట్సుల్యాండు ఆక్టులో పేటిని గవర్నమెంటు రేట్ల పకారము సవరించుకొనుటకు అవకాశములేదు. అధికశిస్తులవలన, నీటివసతులు రిపేరిలేనందున పంటలుపండక జమీ్ందారైతులు నానాట కృశించి పోవుచున్నారు. పభుత్వము వారు ఈ యార్థిక మాంద్యములో గత వత్సరము ఎకొద్దిగానో రైతుకు రిమిషన్ యిచ్చియున్నారు గాని జమీ్దారులు గవర్నమెంటు శిస్తులకంటె హెచ్చు శిస్తులగుండి దుర్వ్యయములు చేయుచూ తనకింద చచ్చిపోవు రైతుకు ఏమాత్రము రిమిషనిచ్చుటకు మనసుఒప్పక రైతు దుర్గతికి కారకులగుచున్నారు. ఏ ఒక రిద్దరో రిమిషనిచ్చినను నియమబద్ధకముగా గాకవారిష్టము వచ్చినట్లు నటించియున్నారే గాని అందరకు యిచ్చిన సాదృశ్యాలులేవు. వెంకటగిరివారు గత వత్సరము రు 1-కి 0-2-0 యిచ్చునట్లు పకటించిరే కాని అది అందుబాటులో లేకుండా జేసిరి. నూటికి వక్కరుగూడ ఈలాభమును పొందలేదు. అవిధేయులకు అసలేలేదు. విధేయులకైనను తాము డబ్బుకొర్తికి నియమించిన నిర్ణీతకాలములోపల చెల్లించినవారికి మాత్రమే యిత్తుమనిరి. అదియు లెక్కలలో తగ్గించి పుచ్చుకొనిరేగాని పట్టా బాకీ మొత్తమునుండి కొట్టివేయలేదు. ఇది ఎప్పుడో ఒకప్పుడు బావాలకెక్కునదే యని వెనుకటి అనుభజ్ఞుల భయము. ఇచ్చిన వరకైనను మాగాణి శిస్తుకేగాని య 1-కి రు 25/- లు మొదలు రు 80 వరకు చెల్లించుములుములనే మెట్టలకు గూడ అన్వయించదు. కాబట్టి పై రిమిషనన్న శబ్దము నామమాత్రమేగాని ఉపయోగము లేదని ఇట్టి సాదృశ్యాలవల్ల రుజువగుచున్నది.

కాబట్టి శాసనరీత్యా అవకాశమున్నగాని రైతులు కోర్టుకును ఉపాయములేదు. ఈతరుణమున వెంకటకృష్ణయ్య చౌదరి గారిబిల్లు కొందరి రైతులకైనను అత్యంత లాభకారకాగలదు. ఇంతవరకైనను జమీందారులు అంగీకరింతురో లేదో చూడవలసియున్నది. ఈబిల్లు చట్టమైనను వ్యయపయాసలకు సాధ్యమైనవిషయము. ఏ మారుమూలనుండియో రివిన్యూ కోర్టులకు పరుగెత్తి వకీళ్లకు ఖర్చులకు భారబోసిన వెనుక గాని దీనిపయోజనము బయల్పడదు. జమీ్దారులు పవరులోనుండు ఈదినాలలో రివిన్యూకోర్టులవల్ల ఎంతన్యాయము జరుగునో తెలిసిన విషయమే! అపీలుకు సివిలుకోర్టుకు అధికారముండుట అవసరము. ఇదివరకుండు ఆక్టులో తాత్కాలిక తగ్గింపులకు ఏమాత్రము అవకాశము లేనందున ఈసవరణ చట్టము అవసరమగుచున్నది. దీనినైనను వెనుక నెట్టక త్వరలో చట్టమగునట్లు చేయుట పభుత్వమువారి ధర్మము. గవర్నమెంటువారు జమీ్ందారైతులుగూడ మానవుల కిందనే లెక్కబెట్టవలెను. ఈజమీ్దారైతులు పభుత్వముచేసిన ఫక్కీరులే కాబట్టి పభుత్వమువారే ఈ బిల్లు తెచ్చియుండవలసినది. కాని వారు అట్లు చేయలేదు. జమీందారుల సలహాలతో పరిపాలించు పభుత్వముచారు జమీ్దారైతుల కష్టముల నివారింతురను కొనుటకు అవకాశములేదు. పజాపతినిధులు తెచ్చిన ఈ బిల్లునైనను పభుత్వమువారును, జమీందారులును కలిసి సహాయపడి అత్యంత దుర్గతిలోనున్న జమీ్దారైతులను ఉద్ధరింతురని కోరుచున్నాము.

కటమంచి రామలింగారెడ్డిగారి విజ్ఞప్తి.

స్నేహితులైన చిత్తూరుజిల్లా ఓటరు మహాశయులకు వందన పూర్వకముగ నాచేయు విజ్ఞప్తి:—

కాంగ్రెసు పార్లమెంటరీ బోర్డువారు నన్ను ఇప్పుడు సర్వజన సంతాపకరమైన శ్రీయుత బొల్లిని మునుస్వామి నాయుడుగారి అకాలమరణముచే పాప్తించిన భాగ్యమందు ఇప్పుడు జరుగబోవు ఎన్నికలలో నిలువవలసినదిగా ఆజ్ఞాపించినమన తత్పకారము విధేయతమై మీ సు కాంగ్రెసునందుండు దృఢమైన విశ్వాసమును, నాయందుగల అల్పమో, ఘనమో అయిన అదరమును మిక్కిలిగా నమ్మి, నిలచియున్నాడను. కాంగ్రెసును గుఱించిగాని, నన్ను గుఱించిగాని మీకు తెలియని విషయములులేవు. కాబట్టి ఆ అధికపసంగమునకు నేను పూనుకొనను.

పకృతము, భారతీయులు స్త్రీలు పురుషు లను భేదములేక దేశభక్తితో స్వరాజ్యపు హక్కులకై ఎట్లు పోరాడుచున్నారో అది తెలియనివారును, అమోదింపనివారును ఈ దేశములో ఎవ్వరును లేరు. ఇది మహాభారతమువంటి వీరకావ్యము. దీనిలో రైతుల యొక్క దుర్భర కష్ట నివారణమనే సమస్య అతి ముఖ్యమైన ఉపాఖ్యానమువంటిది. దీనికి కృతిపతి దేవుడు. కృతికర్త మహాత్మాగాంధీ. భక్తులు కాంగ్రెసువారు. శ్రద్ధతో పారాయణము చేయువారుమీరు. ఇంక మీవంటి శ్రద్ధాసక్తులను దేశధర్మమును పజాధర్మమును బోధించుట అనావశ్యము అట్టిధర్మ పకారముమీరు ఓట్లను పుంఖానుపుంఖములుగ కాంగ్రెసు అభ్యర్థియగు నాకిచ్చి మీయొక్కకీర్తిని దేశముయొక్క గౌరవమును శాశ్వతముగ నిలిపి ధన్యులగుదురని పార్థించుచున్నాను.

చలపలి జమీందారు గారు

చల్లపల్లి జమీందారుగారు ఇంతవరకు పజాపతినము వారని బాహ్యలోకమనుకొనుచున్నది. నిజముగా తాను పజాపతినమననుండనలయునన్న అందరు జమీ్దారులకంటే తనకే హెచ్చుఅనకాశములున్నవి. కాని రైతులతో చిన్న విషయముల వేరుబడవలసిన అవసరమేల కలుగుచున్నదో దురూహ్యము. ఏ బాధ్యతలేని దివానులపై భారమువోపి తాము జోక్యము కలుగజేసుకొనకుండుటనల్లనే ఈవిపరీతములుతటస్థించుచున్నవి. రైతులవాదములు, జమీందారుల సమాధానములు పత్రికల కెగబాకుచున్నవి. మాహితవు ననుసరించి దివాను జోక్యము లేకుండా తానురైతునాయకుల రప్పించి వారితో సంపర్కించి సరుదుబాటు చేసుకొనుట సమంజసము. చేతికిందిరయితుల చెంగగొట్టుకొనుట సమంజసముకాదు. మిత్తమైన రైతుతో రెండలయెడగూడ వివాదములేల రావల సివచ్చుచున్నవో చిత్రముగా నున్నది. ఎలుకలకొరకు ఇల్లుచిచ్చుపెట్టుకొన్నట్లు దివానుల మాటలువిని రైతుల రెచ్చగొట్టవలదని మనవిచేయుచున్నాము.

కో॥ శే॥ నాయుడుగారు

6-వ తేది వెలువడిన పజామిత్రలో "జమీ్ందారైతు అపచారము" అని కె. వి. సుబ్బారావుగారి పేరుతో వ్రాయబడిన వ్యాసమును చదివితిమి. జనవరి 18 తేది మా పత్రికలోని సంపాదకీయమును పక్కవాతలుగా పొరపాటున భావించినందులకు విచారకరము. స్వర్గీయ నాయుడుగారియందు మాకు సంపూర్ణ గౌరవాధిక్యతలు గలవు. ఈవిషయమును చర్చకులాగుట నాయుడుగారి కీర్తికి కళంకదాయకము. ఈ అనవసర కలహకారణ మింతటితో విరమించుట సమంజసమని మనవి చేయుచున్నారము.

కో॥ శే॥ నాయుడుగారు

నెల్లూరుజిల్లా జమీ్ందారైతు సంఘము వారు జనవరినెల 31 తేది నెల్లూరులో సమావేశమై స్వర్గీయ మునిస్వామినాయుడుగారి అకాలమరణమునకు సంతాపమును వెలిబుచ్చుచు పథమ తీర్మానమును గావించిరి.

సహకారసంఘముల రిజిస్ట్రారు పకటన.

సహకారసంఘములు కామన్ గుడ్ ఫండ్‌లో నుండి రాయలసీమలో క్షామమువలన బాధపడుచుండువారికి ధనసహాయము చేయవచ్చునియు, ఈ మొత్తములను అనంతపురంజిల్లా సహకారసంఘములు బ్యాంకికి పంపవలెననియు, బ్యాంకివారికి చేరిన మొత్తమునకు వేరువేరు కాలాలనుపెట్టి ఆ మొత్తమును సరియైన క్షామనివారణ సంఘమునకు అందజేయ వలెననియు సహకారసంఘముల రిజిస్ట్రారుగారు పకటించిరి.

చెర్వురేవు

కలెక్టరుకు అర్జీ.

పాదిలికాలువా కాకర్లమజరా చెరువుయొక్క పాటుచెయ్యి దుస్థితిలో వున్నందున ఎస్టేటుల్యాండు ఆక్టు 186సెక్షన్ పకారం రైతులు కలెక్టరువారిద్వర పిటీషన్ పెట్టినట్లు తెలుస్తున్నది.

బొబ్బిలి ఎస్టేటు

పల్లపు రైతుల ఘోర బాధలు

యీ పల్లపు గ్రామములు, చెలికాని కోష్టవలస, కేతిడి సంకిలి, కేవులకి, వుల్లి పెదవుల్లి, వెంకటాపురం, కంట్యాం, అడవరం, కొండగూడెం, బావాం, గుత్తావిల్లి, లోథాం, రామచంద్రపురం, కొత్తూరు, వాసుదేవపట్నం మొదలగు 24 గ్రామములు యిందు కొన్ని గ్రామములు నాగావళీ కాలువలవల్ల భూములు సాగు కాబడు చున్నవి. చెరువుల ఆధారముకల్ల వర్షాధారమువల్ల పండెడుభూములుగల గ్రామములు కొన్ని గలవు. యీ గ్రామములకు రాలాపరకు మెట్ట భూములుగూడా గలవు. నాగావళి కాలువలన్నిటికిని లాకు పద్ధతులు లేవు. సవ్యానుకూలముగా ప్రవహించవు. పైన ఉదహరించిన గ్రామముల భూములు మురుగు కాలువలవల్ల సాగు కాబడు చున్నవి. యీ 24 గ్రామముల యందున్న భూములు షుమారు 10000 యకరములుండును. సంస్థానంవారికి చెల్లుచున్న పన్నులు షుమారు 3 లక్షల రూపాయలు ప్రతి సాలున జూన్ నెల 15 తేదిని వసూలు ప్రారంభించి మహా ఘోరమగు చర్యలతో వసూలు చేయుదురు.

1933 సం॥ శ్రీయుత రంగాగారు కవిటె ప్రాంతములకు దయచేసి రైతులు పడుచున్న కష్టములు విచారించి రైతుసంఘములు పెట్టి మహా సభలు జరిగించుటకు ప్రయత్నించగా సంస్థానం వారు పోలీసు వుద్యోగస్థులను రైతులపై వుసి కొల్పి రైతులకు భయముకల్గునట్లుచేసి సభలు జరుగకుండా చేయుటకు తగు ప్రయత్నము చేసిరి గాని గత సంగం జూను నెల 16 తేదిని రైతు మహాసభ వావాం గ్రామమున జరుపుటకు శ్రీయుత రంగాగారు శ్రీ పుల్లెల శ్యామసుందర రావుగారు, శ్రీయుత దుక్కా సూర్యనారాయణ రెడ్డిగారు, శ్రీ కన్నేపల్లి సత్యనారాయణగారు, శ్రీ కరుణాకరుని సుబ్బారావుగారు, మొదలగు నాయకులెల్లరు విచ్చేసి సభలు జయప్రదముగా జరిపి రైతులకు ముఖ్యమగు తీర్మానములుచేసి పత్రికల మూలమున తెలియపర్చగా గత సం॥రం సంస్థానంవారు రు 1 కి రు 0-2-0 రిమిషను యిచ్చిరిగాని రైతులు శిస్తులు సరిగా చెల్లించలేక పోవుటవలన కవిటె ముఠాలో కొన్ని వేలు బకాయి వుండిపోయినవి. 12-4-1934 తేదీని వావాం గ్రామములో సభ జరుపుటకు శ్రీ రంగాగారు ప్రయత్నములుచేసి ఆనాటికి వారును గిరి గారును సభకు రాలేనందున స్థానిక రైతు నాయకులగు శ్రీయుత సింహాద్రి సూర్యనారాయణగారి యధ్యక్షమున షుమారు 10000 వేల రైతులతో తే 4-12-34 ది మహాసభ జయప్రదముగా వావాం గ్రామంలో జరిగినది. యీ సం॥ రు 1 కి రు 0-5-4 రిమిషను యివ్వవలయుననియు డిపాజిట్టు లేకయే సర్వే సెటిల్ మెంటు చేయించవలయుననియు పాత బకాయిలు కొట్టి వేయవలెననియు మొదలగు తీర్మానములు చేయగా యీ సం॥ రు 1 కి రు 0-2-0 ఎక్కువ రిమిషను యివ్వమని చెప్పుచున్నారు. రైతులను చీలదీసి రెండు అణాలకు ఒప్పించవలెనని తీవ్ర ప్రయత్నములు చేయుచున్నారు. ముందేమి జరుగునో తెలియదు.

యీ సమీపములందుగల గవర్నమెంటు గ్రామముల భూముల 1-వ తరం రెండు పంటలుగల వాటికి యక 1 కి రు 14-4-0 శిస్తులు చెల్లించుచుండు గ్రామములకు రు 1 కి రు 0-2-0 రిమిషను ఇచ్చుటకు ప్రభుత్వమువారు చూచుచుండగా సంస్థానంవారు రెండు అణాలు రిమిషను యిచ్చెదమనుట శోచనీయము.

పూర్వము జరిగిన చర్యలు

1908 సం॥ మద్రాసు ఎస్టేటు ల్యాండాక్టు అమలులోకి వచ్చిన తర్వాత గుత్తావిల్లి, లాభాం గ్రామముల రైతులు సంస్థానంవారు కమ్యుటేషను దావాలు తెచ్చుకొని సంస్థానంవారు తక్కిన గ్రామరైతు లందరిని మోసముచేసి గుత్తావిల్లి లాభాం తీర్పుల ప్రకారం మేమందరము బద్ధులమై యుందుమని వప్పించి సంతకములు వ్రేలు ముద్రలు వేయించుకొని దావాలలో సంస్థానమువారి ప్రతాపమంతయును చలాయించి కోర్టులలో రైతుల వాదనలు చల్లకుండా చేసి హైకోర్టు వరకు పోరాడి గరిశ 1 కి రు 61-11-3 చొ॥ తీర్మానం చేయించుకొని సన్న 1320 ఫసలీ లగాయితు యిప్పటివరకు పంటలు పండిన ఎండినను రైతులపై కడు నీచమగు చర్యలు ప్రయోగించి గరిశగదులు గడ్డి ఖరీదులని మొదలు గాగల ముక్కు మొగములేని పన్నులతో సహా గరిశ 1-కి షుమారు రు 75,865/-80 రూపాయిలవరకు వసూలు చేయుదురు. సంస్థానం చెల్లవలసిన శిస్తుకు అడ్డులేకుండా పైసలతో సహా చెల్లవలయునే గాని రైతులకుండు భూమికి మాత్రము లెక్క దాఖలాలు లేవు. గరిశకు భూమియనునది 1 యకరముండునో లేక 2 యకరములుండునో తెలియదు.

1908 సం॥ పూర్వము కవిటె ముఠా రైతులెల్లను సంస్థానమునకు గల్లాలు కొలుచుచుండెడివారు. అప్పుడుయుండు ముజరా మునగు ముజరా డైరీ ముజరాలు మొదలు గాగల అనేక సదుపాయములు రైతులు పొందుచుండెడివారు. యింతా వ్యవసాయమునకు వలయు విత్తనములు పశువులను కూడా సంస్థానమువారు రైతులకు యిచ్చి రయితులు యితర దేశములకు వెళ్లకుండా కాపాడెడివారు. గల్లాన గదునకు మారిన తరువాత యీ సదుపాయము లన్నియును కొట్టివేయబడి ఘోరమగు పన్నులు మహా కఠినముగా వసూలు చేయుచున్నారు.

పట్టాలుముచ్చిలికాల సంగతులు.

యస్టేటుల్యాండాక్టు అమలునకు వచ్చినదిమొదలు 1922 వ సం॥ వరకు రైతులకు పట్టాలుయివ్వక రైతులవలన ముచ్చిలకాలు దాఖలు చేయించుకొనెడివారు. అటులదాఖలు చేయించుకొనుటయేగాక ముచ్చిలకాలలో నుండు వ్రతలను చదివినిపించుటగాని చదువుకొననిచ్చుటగాని లేదు. ఆకాలములో తాసీల్దారుగారగు వాడపల్లి సూరయ్యగారు ప్రజలకు సింహస్వప్నముగా నుండుటవలన ముచ్చిలకాలలో వ్రతలు అనుగవీలుగాక రైతులు భయపడుచుండెడివారు. యీవిధముగా 1922 సం॥ వరకు జరిగిన అంతలో ఆడవరం రైతులుమాకు పట్టాలు యిచ్చినగాని మీకు మేము ముచ్చిలకాలు దాఖలుచేయమని శిస్తుకూడ చెల్లించమని యెదుర్కొనగా వారిపై పోలీసు వుద్యోగస్థులతో జప్తులకు షుమారు 500 మంది పరివారంతో ఆడవరం ముట్టడించినప్పటికి రైతులధైర్యమునకు మాకుపట్టాలు యిచ్చినయెడల వెంటనే మీ శిస్తులు చెల్లించుమన్నామని చెప్పగా వారికేమియు చేయలేక సంస్థానం బంగళాలో అందరు ఆలోచించి సింహాద్రిసూర్యనారాయణ మొదలు 21 ముద్దాయిలు వత్తులు కర్రలు పట్టుకొని వరకుట కు కొట్టుటకు వచ్చిరని క్రైమింగు కేసు పెట్టించి వారి చెప్పుచేతలలో మెలగెడి వారివల్ల సాక్ష్యములిప్పించి సంస్థానంవారి శక్తినంతయు కలెక్టరు వారియెదుట ఉపయోగించి ముద్దాయి 1 కి 3 మాసములు కఠినశిక్షయును రు 30-0-0 జుల్మానయును 21 మందికి ముద్దాయిలకు సంస్థానంవారు రైతులకు ప్రసాదించినారు. తానాలోనున్న ఉద్యోగస్థుల సందరిని మార్చి వేయవలయునని రైతులకు తక్షణమే పట్టా యివ్వవలయునని కలెక్టరువారు సంస్థానంవారిని మర్యాదగా మందలించిరి. 21 మంది రైతులు శిక్షఅనుభవించి గ్రామమునకు వచ్చినతర్వాత పట్టాలను యిచ్చిరి.

పట్టాలోనుండు ముఖ్యమగు షరత్తులు.

యీపట్టాలలో నుదహరించిన హోల్డింగు తాలూకు భూమిగాక యితరభూమి మీస్వాధీనములోనున్న అట్టిభూమికి యక 1 కి రు 31-0-0 పల్లమునకున్నూ, మెట్టకు యక 1 కి రు 4-0-0 2-0-0 మెట్టపల్లము క్రిందవరకట్టుక పైరేట్లు ప్రకారం యిచ్చుకోవలెనని మాష్టమువచ్చునట్లు నీరు కట్టుకోవలసినదిగాని రైతులు స్వతంతించి నీరు కట్టుకొనగూడదని యేటిలోనుండి నీరురైతులేపెట్టుకోవలెనని భూములపైనున్న వృక్షములయొక్క హక్కు సంస్థానంవారిదని మొదలగు షరతులలో పట్టాలను దయచేయించిరి. పట్టాషరతులు రైతులకంతమాత్రము హక్కులేని శ్వేతపత్రమును సంస్థానంవారు దయచేయించిరి.

యీసంస్థానం వుద్యోగస్థులు ఆడవరం శెటిల్ మెంటు విషయములలో చేసినకృత్యములు వర్ణించిన వక మహాభారతమవును. తక్కిన గ్రామములకు శేయుచున్న మోసములు రైతులకు కలుగచేయుచున్న బాధలు రిమ్యాన్సెత్తనందార్లకిచ్చుచున్న ముజరాలు వన్నె నాటకములు. సంస్థానంలోని రు 3-0-0 రూపాయలు జీతము పుచ్చుకొనుచున్న బంట్రోతునకు 1000 చెల్లించు రైతు యెుకరి యుండకలదనును. కోర్టు జీతము పుచ్చుకొను బంట్రోతుకున్న పాటి ఐశ్వర్యము వేనవేలు చెల్లించు రైతులకులేదు. పెద్ద రైతులుకూడా ప్రభుత్వ గ్రామములకుపోయి కూలిచేసుకొని జీవించుచున్నారు. సంస్థానం వుద్యోగస్థులు ప్రపంచములోనున్న ఘోరమగు చర్యలన్నియు ప్రయోగించి రైతులను భయపెట్టి వారి ప్రతిజ్ఞలు చెందుకొనుచున్నారు.

యికనైనా జమీందారులు తమ వుద్యోగస్థులను మందలించి అమాయకులగు రైతులను తమ కన్న బిడ్డలవలె పాలించిననే తప్పపాలక పాలితులు అన్యోన్య మిత్రభావములతో నుండునే తప్ప భేదం మెుదము ముప్పువాటిల్ల చేయక మానదు. ఇది వేద వాక్యములుగా భావింపవలయునని కోరుచున్నాను.

— ఒక రైతు

రాయలసీమ కఱవు

స్వా. కనకమ్మ, డా. లక్ష్మీబాయమ్మ గార్ల విజ్ఞప్తి.

మా స్త్రీలు ఆంధ్రరాష్ట్రమెుత్తంమీద వసూలుచేసి, ఆంధ్రరాష్ట్ర జాతీయమహిళా సంఘం లేరపున పంపుమొత్తాన్ని పసిబిడ్డల పాలకును గర్భిణీ స్త్రీలకును ఉపయోగిస్తున్నాము. మా ప్రయత్నములకు విరివిగ ధనం లభిస్తే వృద్ధులకు, వికలాంగులకుగూడా ప్రత్యేకిస్తాము. అందుకై నాటుకాల ప్రయత్నంగూడా జరుగుతున్నది. శ్రీ స్థానం నరసింహారావుగారు, గోవిందరాజు సుబ్బారావుగారు సాయంచేస్తామన్నారని యింతకు క్రితమే వ్రాసియున్నాము. ఇప్పుడు శ్రీ మాధవపెద్ది వెంకట్రామయ్యగారు, గంటసాల రాధాకృష్ణయ్యగారు కూడా సాయం చేస్తామని వాగ్దానం చేశారు. మా యీప్రయత్నం వారిఉదార సాయంవలన చక్కగా నెరవేరినచో, మా ఉద్దేశం కొంతవరకు సఫలీకృతం కాగలదు. కాని ఎంతవరకు మాకా భాగ్య మున్నదో చెప్పజాలం. ఫిబ్రవరి 11 వ తారీఖున వరసాపూరులో స్థానం నరసింహారావు గారి తులాభారం, జరుగుతుంది. 15, 17 తారీఖులలో అనకు వీలునుబట్టి సుబ్బారావుగారు, వెంకట్రామయ్యగారు, చలపతిరావుగారు ముస్నగువారి బొబ్బిలిగాని, గంటసాల రాధాకృష్ణయ్యగారి రామదాసుగాని జరుగుతుంది. మాకు రాయలసీమ క్షామనివారణకు సాయంచేయబూనుకొన్న వీరందరకు మేము సదాకృతజ్ఞులము.

నంద్యాల.

రాయలసీమయందు క్షామబాధను నివారించుటకు సాధనములను ఆలోచించుటకై క్షామనివారణ కార్యమును పనిశేయుచున్నట్టి సభ్యుల సమావేశమున 1 తేది శ్రీ ఓరుగంటి సుబ్రహ్మణ్యంగారింట జరిగెను. క్షామ బాధ లేని తాలూకాల నుండి, ధాన్యము, మేత మొదలగువాటిని సమకూర్చి క్షామముచే బాధపడుచున్న స్థలములో పంచిపెట్టుటకు తీర్మానింపబడెను. క్షామము లేని యితర తాలూకాలయందలి ప్రజలు ఔదార్యముతో యీ కార్యమునకు తోడ్పడవలెనని కమిటీవారు విన్నపము ప్రచురింపనున్నారు.

సభ.

నంద్యాల క్షామనివారణ సహాయ సంఘాధ్యక్షులగు శ్రీ దేశపాండే సుబ్బారావుగారి అధ్యక్షతను సభజరిగి, క్షామముచే బాధపడుచున్న కోయిలకుంట్ల తాలూకాలో ప్రభుత్వమువారు శిస్తును తగ్గించినందులకు కృతజ్ఞత దెలిపి, యిటులనే కరవు వుండెడి మరికొన్ని జిల్లాలయందుకూడ యిదేవిధముగ శిస్తులు ప్రభుత్వమువారిని తగ్గింపవలెనని కోరుచూ తీర్మానము గావింపబడెను. జిల్లాయందలి ధనికులగు ప్రజలు క్షామముచే బాధపడుచున్న ప్రజలసహాయార్థము విరాళము, ధాన్యము, మేత మొదలగునవి యివ్వవలసినదిగ కోరుచూ తీర్మానము గావింపబడెను. క్షామముండు స్థలములందు రెస్టుపనులు ప్రారంభింపవలయునని ప్రభుత్వమును కోరుచూ తీర్మానములు గావింపబడెను. మరికొన్ని తీర్మానములుకూడా గావింపబడిన పిమ్మట సభ ముగిసెను.

పశు సంరక్షణాలయము.

దీనినిగూర్చి తాడిపత్రి విలేఖరి ఇట్లు వ్రాయుచున్నాడు.

ఫామిన్ కోడులో 187 వ సెక్షనులో గడ్డి క్షామము ప్రబలముగా వున్నపుడు పశుజాతిలో ఉత్తమోత్తమైన తెగలను సంరక్షించుటకై ప్రభుత్వమువారి యనుమతితో జిల్లాలో అచ్చటచ్చట పశు శరణాలయములను యేర్పరచవచ్చునని యున్నది. మరియు అట్టిస్థలములకు గొనిరాబడినపశువులను జిల్లాకలెక్టరుగారు సొమ్మియిచ్చికొని వాటిని రక్షించుచు, క్షామము తీరినతరువాతవాటిని మరల అమ్మివేయవచ్చునని యున్నది. ఈ సెక్షననుసరించి వెటెరినరి ఆఫీసరుగారు హిందూపురములోను తాడిపత్రిలోను పైవివరింపబడిన పశు సంరక్షణాలయములను నెలకొల్పుటకై ప్రభుత్వమువారికి సిఫార్సుచేసి యున్నారని తెలియవచ్చుచున్నది. [illegible]
[illegible]
[illegible]

జమ్మలమడుగు సంగీతసభ

[illegible] యందలి క్షామ పీడితుల సహాయార్థము జమ్మలమడుగు, స్థానిక క్షామ నివారణ సంఘముయొక్క కార్యదర్శి నిన్నటిదినం సాయంత్రం సంగీతసభ యేర్పాటు చేసిరి. సుమారు రెండు గంటలకాలము పాటకచ్చేరి జరిగెను.

సుమారు 50/- రూపాయలు వసూలాయెను. ఈ మొత్తమును కడపజిల్లాలోని క్షామపీడితుల సహాయార్థము వినియోగించెదరని తెలియుచున్నది.

నెల్లూరు జిల్లాబోర్డు మీటింగు.

జనవరి 31 తేది జరిగింది. అధ్యక్షులవారు రాలేదు. ఉపాధ్యక్షులే అధ్యక్ష స్థానాన్ని అలంకరించారు. ఉప్పరప్పన తీర్మానాల గురించిన విచారణంకంటే ఒకటి రెండు మంచి మాటలాడి విసుగుతేకుండాచేస్తా.

మీటింగులో సభ్యులు విశేషం ఉండటం వల్లాన మూడురోజుల కార్యక్రమం 3 గం॥లలో ముగించాలని తీర్మానాలన్ని తర్జిన మంత్రాలమాదిరి సభ్యులకు వివరాలుకుండా, విషయము తెలియకుండా, చదవబోవడం జస్టిసు కార్యకలాపంలో ఇదొకటి కాబోలు! తీర్మానాల ఇంగ్లీషులో చదవడం తమకు సంబంధించిన సభ్యులుగావుంటే మాలకొండయ్య, చెంచయ్య, అబ్బయ్య గుయి, గుయి అనడం, మాట్లాడే మధ్యలోనే బండి దాటిపోవటం చూస్తే మొరటుగా కాల్లో జరుగవలసిన కార్యక్రమము ఇక్కడ జరుగుతున్నదేమా అని ఆశ్చర్య మేస్తుంది.

వ్యాక్సినేటరును కందుకూరు తాలూకా మునసబులో కొట్టాడని ప్రాసిక్యూషన్ ఖర్చులకు డబ్బు శాంక్షన్ చెయ్యమని హెల్తాఫీసరుగారు కోరితే కొత్తపాళెం వెంకట్రామిరెడ్డిగారు తిరగబడ్డారు తన కోర్కెపని పూర్తి అయిందని కాబోలు. వారు అడ్డ ప్రశ్నలు వేసేటప్పటికే అధ్యక్షులవారి బండి అరమైలు దాటింది. కాని వెంకట్రామిరెడ్డిగారు మొండికి తిరగబడ్డారు. తెముక వాయుడుపేట రస్తవునులో జరిగిన గల్భాలో ప్రాసిక్యూషన్కు సొమ్ము బోర్డువారు యివ్వడంలేదనిరిగదా ఇప్పుడెందుకియ్యాల బోర్డు వారంటాడు వెంకట్రామయ్య. ఆసందర్భంలో వెంకట్రామయ్యను, మన గోవిందయ్య చీదపురుగును విదిలించినట్లు విదిలించాడు. వెంకట్రామయ్యమాత్రం వాకవుటు చేశాడు ఒక్కడే! వీరికి ఫాలోయర్సు ఏరీ! వీరు మాట నిలకడమీద పార్టీ సంపాదించుకొంటేగా! మరొక డిస్కషన్ మాలెర్లో స్కూలుకు మరొక టీచర్ను యివ్వాలని గోవిందయ్య, మాలకొండారెడ్డిగార్లు, గురప్పనాయుడుగారు పనిలేదని. ఇంతా సభ్యులుగాని, అధ్యక్ష ఉపాధ్యక్షులుగాని ఆ స్కూలును జూచిన పాపానబోలే. ఇరుపార్టీలవారు ఇతరులమీద ఆధారపడి వాగ్యుద్ధంచేశారు. గురప్పనాయుడు గారంటారు అధ్యక్షులవారు కంటితోచూచి తర్వాత అపాయింటు చేయరాదా అని. మాలకొండారెడ్డిగారు వర్షాలు ఈలోపల కొంపమునిగి పోతుందని, డిప్టిఇన్స్పెక్టరుగారు స్వయంగాచూచి వ్రాశారంటారు అధికార్లు వస్తారని పిల్లకాయల్ను చేర్చారంటాడు నాయుడుగారు. ఈపట్టుదల ఇరుపార్టీలకు సమానంగానే ఉండింది. రెండవ ఉపాధ్యాయుణ్ణి శాంక్షన్ చేశారు.

నిడుగుర్తి సుబ్బరాయులు రెడ్డిగారు ఆరూరు ఆసుపత్రిని రెడ్డిపాళెం మార్చమంటాడు. కొందరంటాడుగదా ఇదెందుకయ్యా మార్చడి వరొకటి కోరరాదా అని. రెడ్డిపాళెం దుగరాజపట్నానికి 3 మైళ్లేగదా వేరే ఆసుపత్రి ఎందుకంటారు కొందరు. సందుకట్లలో తన పంతం తీర్చుకోడానికి గూడూరు ఆయుర్వేద ఆసుపత్రిని రెడ్డిపాళెం మార్చమంటాడు వెంకట్రామిరెడ్డిగారు. ఇంతకు హెల్తు ఆఫీసరువారినిచూచి రిపోర్టు చెయ్యమన్నారు. హెల్తు ఆఫీసరువారు స్వయంగా చూస్తారట. ఎవరి అదృష్టం పండుతుందో? ఎవరేంచెప్పినా అదంతా మరేదియా ప్రదేశం కాబట్టి రూరల్ డిస్పెన్సరీకోటి క్రొత్తగా రెడ్డిపాళెం హాస్పిటల్ స్థాపించడం అవసరం. దగ్గరలో ఆసుపత్రి ఉన్నదంటే ప్రభుత్వాన్ని అడిగి పర్మిషన్ తీసుకొని పెట్టుకోవడం అవసరం. ఒక సలహా చెప్పి ముగిస్తా!

ఇకమీద ఒక్కొక తీర్మానాన్ని చదివి వివరంచెప్పి దానిమీద సమ్మతులు పుచ్చుకోవలెను. తీర్మానాలను తెలుగులో చదివి వినిపించాలి. రెండు మూడు వాళ్లుబట్టినా ఈమాదిరి చేయకుంటే స్థానిక స్వపరిపాలనా మూలసూత్రమే చెడిపోతుంది. ప్రెసిడెంటు సీటుదగ్గర కూర్చున్న ఆసన్లుకి తప్ప కొత్తవారికి ఈకార్య విధానమే తెలియుటలేదు. ఈ రహస్యం గుర్తించే ప్రెసిడెంటు ప్రక్కన వారివారి విషయాల చక్కపెట్టుకొనువారే కూర్చుంటున్నారు. దూరంగాఉన్న మెంబర్లు అరగంట దాటడంతోటే బత్తాల పనిమీదకు పోతున్నారు. ఈమార్పైనా ఈలోపం తీర్చాలి. లేకపోతే బత్తాలకు వచ్చిన వారని ప్రజలు హేళన చేస్తారు.

—ప్రేమకుడు.

అబ్బాయినాయుడు ఎం. ఎ. గారికి కొన్ని ప్రశ్నలు.

(1) తాము జిల్లాఎడ్యుకేషన్ కౌన్సిలుప్రెసిడెంటుగాను, జిల్లాబోర్డులో పలుకుబడిగల మెంబరుగామఉండి మీకిష్టంలేనివారిగా ఉండే టీచర్లను, జిల్లాఎడ్యుకేషన్ ఆఫీసరువారిని ఇన్‌ష్యూర్ చేసింది నిజమేనా? ఎంతమంది టీచర్లను మీరు ఇన్‌ష్యూర్ చేసింది చెప్పగలరా?

(2) 17-12-34, 5-1-35 తేదులలో మీరు ఆత్మకూరుకు ఇన్‌ష్యూర్ నిమిత్తము జిల్లాబోర్డు వైస్ ప్రెసిడెంటుగారైన గోవిందరెడ్డిగారితో కూడను ప్రత్యేకముగాను పోయినప్పుడు ఇన్‌ష్యూర్ చేసిన టీచర్లను మెడికల్ పరీక్షచేయుటకు జిల్లాబోర్డు క్రిందయుండే శింగరాయకొండ రూరల్ డిస్పెన్సరీడాక్టరు శేషయ్యగారిని తోడుకపోయినట్లు తెలియుచున్నది. ఇదినిజమేనా? నిజమగు సెడలవారికి ఆరెండురోజులు శెలవున్నదా?

(3) దర్శి, పొదిలి, కనిగిరి తాలూకాల సైడ్ స్కూలుమాస్టరుల గ్రాంటు చెక్కులు వారికి అక్కడకు పంపక ఆఫీసుకు రప్పించబడి ఇక్కడ చెక్కులుమార్చుకొనుటకు యిస్తున్నారటనే. ఇదినిజమైతే ఇంతదూరంవారు వ్రయ ప్రయాసల భరించి రప్పించుటకు గల రహస్య కారణమేమి?

పైవిషయాలకు తాముస్వయముగా జవాబు చెప్పవలెనని కోరుచున్నాము.

—రహస్యవేది.

కంట్రాక్టుదార్లకు—దేవరహస్యము.

అగస్త్యరెడ్డి రామిరెడ్డిగారు తక్కువ టెండరుదారగు తనకివ్వకుండా తిరుమలకొండారెడ్డిగారికిచ్చారని జిల్లాబోర్డు అధ్యక్షులవారికి రిజస్టరునోటీసిచ్చి దావాకు సిద్ధపడగానే మన్నేటి వద్ద 20 వేల కంట్రాక్టు అగస్త్యరెడ్డిగారికిచ్చి సరుదుబాటు చేసుకొన్నారట. భగ్నప్రయత్నులగు కంట్రాక్టుదారులందరు ఈ పరమాద్భుతక్రియను వాడుకొంటే మంచిలాభం కలుగుతుంది—డోన్టులూజ్ ఆపర్చూనిటీ.

—రహస్యభేది.

ఆఖరుకు ఈస్థితికిమారింది!

నెల్లూరు యడ్లవారివీధిలో మునిసిపల్ కౌన్సిలర్ పున్నశాయల రాఘవరెడ్డిగారు కాపురముండే ఇంటిదగ్గర బెల్లంకొండ వరదాచార్యులుగారను ప్లీడరున్నారు. జనవరినెల తె 27 దినాకు సదరు పున్నశాయల రాఘవరెడ్డిగారి తమ్ముడు సుబ్బరామిరెడ్డిగారు మరికొందరు వరదాచార్యులవారింటికివచ్చి "ఇనుగోళ్లమ్మకు చందాఅడిగినారట. దానికి వారునవ్వుతూ ఈలాటిపనులవల్ల కలరా ఆగుతుందా వీధులువగైరాలు శుభ్రంగాపెట్టుకొంటే అనేమాదిరి అన్నారట. దానికి సుబ్బరామిరెడ్డిగారు "అట్లాగాచూస్తువుగానిలే" అని బెదరించి పోయినాడట. ఆరాత్రి 12 గం॥లకు వరదాచార్యులవారి ఇంటివాకిట వేసియుండిన ఎలెక్ట్రిక్ బల్బు పగులగొట్టినారట. శబ్దము విని వచ్చి ఇంట్లోఅంతాచూచుకొని పడుకొన్నారట. ఉదయముచూడగా వాకిట లైటు పగులగొట్టబడియున్నదట. జరిగినవృత్తాంతాన్ని వరదాచార్యులవారు పోలీసురిపోర్టు చేశారట. పోలీసువారు విచారణకురాగా ఆరోజు సదరు సుబ్బరామిరెడ్డిగారు ఊరిలోలేరట. తర్వాత ఏమిజరిగినదో?

—పురవాసి.

అసిస్టాంటు పంచాయతీ ఆఫీసరు.

వెంకటగిరి సంస్థానపు ఉద్యోగిగాఉన్న చంగారి రామనాథంగారికి నెల్లూరు జిల్లాబోర్డు పంచాయతీ ఆఫీసరు ఉద్యోగమిచ్చారు కుమారరాజాగారు. వారుఇదివరకు జిల్లా టూరుచేయవలసిన అవసరమున్నందున రు 50/- లు బత్తా నిర్ణయించారు. ఇప్పుడు జిల్లాపంచాయతీ ఆఫీసరుగారు వేరేవచ్చారు. కావునవీరికి జిల్లాటూరింగు లేదు. లేకపోయినా రు 50/- లు డ్రాచేస్తూ తన యిష్టమొచ్చినచోట్లకు తిరుగుతూ గవర్నమెంటుపనిగూడ వీరుచేయడంలేదటనే! అన్ని డిపార్టుమెంటులు వెంకటగిరి యెస్టేటు పాలనతో తులతూగుతున్నందుకు కన్నెర కెంపునపాదులు ఆనందిస్తునారట.

—ఒక విలేకరి.

నెల్లూరు

మునిసిపల్ హెల్తు ఆఫీసరుగారికి

1. కొళాయినీరు వాడుతున్నాగూడా ఈ కలరా యిన్నిసార్లు ఉండటానికి మూలకారణం కనుగొన్నారా? మూలకారణం కనుగొన్నయడల నివారణానికి ఏం ప్రయత్నం చేశారు?
2. కలరాషెడ్డుకు పంపిన రోగులను తిరుగా మీరు చూచారా? దినానికి ఎన్నిమార్లు పోయినారు. కలరాషెడ్లో ఉండే లోపాలగూర్చి ఏమైనా రిపోర్టు చేశారా?
3. సెలైన్ యింజెక్షను చేయడానికి గతదఫా రెండు సాధనాలు రెండుమూడు వందలు ఖర్చుపెట్టించి తెప్పిస్తిరే వాటిని మీరేల ఈమాటు వినియోగించలేదు? దుప్పచ్చివారంట కలరా కేసప్పుడు సెలైన్ యింజెక్షను యిచ్చే సాధనాలు ఆసుపత్రిలోతప్ప మరెక్కడ లేవంటిరే? మీరు తప్పించుకొనుటకు ఈమాట చెప్పినమ్మకమా? పబ్లిక్ డ్యూటీలో ఈఉదాసీనం మన్న వార్తమేనా?
4. కలరావిషయాలు నోటీసు బోర్డులలో ప్రకటించడంలేదే ఎందువల్ల?
5. ప్రాతఃకాలం 3 గంటలకు సైరను వేస్తుండేను మీరు ఇట్టి సమయమున నోరు మెదపకుండుటకు కారణమేమి? కలరా దినాల్లో నిద్ర మేల్కొనవచ్చునా? డ్రామాలనేల నిల్పు ప్రయత్నం చేయలేదు?

పై ప్రశ్నలకు దయచేసి వెంటనే జవాబు సంగ ప్రార్థన.

—సేను పేరును.

బ్యాంకిఎన్నికలు.

నెల్లూరు కోఆపరేటివ్ బ్యాంకి ఎన్నికలు 16 తేది జరుగతవట. అధ్యక్షకపోటీలో ఇరువురే తేలారు. రావుసాహెబు విశ్వనాధరావు పంతులుగారు బిల్డింగులయినదాక ఉండి ఏ రావుబహదూరు సంపాయించుకోవాలని ఆశపాపం. రెండోపక్షంలో రేబాల దశరధరామిరెడ్డిగారు పోటీచేయుచున్నారు. జాతీయనాయకులంతా వీరికే సపోర్టు చేయుచున్నారు. వీరు రామచంద్రారెడ్డిగారి పినతల్లిపుత్రులు. విద్యావంతులు. జాతీయభావాలు కలవారు కాని రామచంద్రారెడ్డిగారి బంధుత్వంమూలాన పప్పులో కాలు వేస్తారు. అసెంబ్లీ ఎలెక్షన్లలో వన్నూరుగంగిరెట్టిగారికి పనికేసింది ఈకారణంచేతనే. విశ్వనాథరావు పంతులుగారి ఊహాలు గోవిపాలకంటె హెచ్చు, కొల్లాయిగుడ్డకంటె తక్కువ అన్నట్లుంటాయి. పబ్లికు ప్రాసిక్యూటరు కావాలని ఎంత తంటాలుబడ్డా లాభంలేక పోతున్నది. గోపాలరెడ్డిగారు దశయ్యకు సాయపడడం, కృష్ణరావు పంతులువారు విశ్వనాధరావుపంతులువారికి బుజమివ్వడం అసంబద్ధంగానే కనుపడ్డా, దశయ్యలగాం రామచంద్రారెడ్డి గారికంటే గోపాలరెడ్డిగారిచేతులలోనే భిక్షగాఉంది కాబట్టి సందేహించ నవసరంలేదు. కాని, విశ్వనాధంపంతులువారి లగాంమాత్రం కృష్ణరావు చేతులో లేదని మర్మమెరిగినవారికి తెలుసు. వీలుంటే అధ్యక్షక స్థానం ఏ రాఘవాచార్యులవారికో, ఏ వెంకటసుబ్బారెడ్డిగారికో యిచ్చి ఉపాధ్యక్షత్వం దశయ్యకిస్తే యీ విమర్శగాండ్లకు తావుండకపొయ్యేది. కాని ఇందులో దశయ్య తప్పు ఇసుమంతాగూడా లేదు. ఒప్పితేగా మనఆచార్యులు, రెడ్డిగార్లు. కాబట్టి అన్నిగ్రూపులాకలిసికూడి భాగించి నిగ్గుదేలిస్తే దశయ్యకే పట్టం కట్టాలని పబ్లికంతా తీర్మానించింది. కాని కట్టబోయి గొడ్డట్లో ఇరుక్కున్నట్లు రేబాలచిన రెడ్డిగారుమాత్రం కొరవ కలిరంలోనే గుసగుసలాడుతున్నారు. యీవిషయంలో రేబాలచిన్నరెడ్డిగారికి రామచంద్రారెడ్డిగారు మిత్రులో? శతృవులో? కాలాన్ననుసరించైనా యీ రేబాల వంశాంకురము తనబలగంలో చూచుకుంటే తనకే కాక జిల్లాకుగూడ క్షేమమని నాబోటివాని గొంతెమ్మకోర్కె.

దశయ్య కొకసలహా! మీరు ఇకమీదనైనా పొలిటికల్ ఫీల్డులో యీరోజుతోక్కువ త్రోవ మారకుంటిరా ముందు అభ్యున్నతికి సోపానమిదే! లేదా డి. యం. కె. రెడ్డిగారిచెక్కించిన తాటిమీదనే మిమ్ములఎక్కిస్తాడు అన్నగారు. మేము మీక్షేమాన్ని కోరేవాండ్లము గనుక మామాత్రలు నాలుకమీద చేదుగా ఉన్నా కడుపులో వ్యాధినిమాన్పగలవు. దారితప్పి చాలా దూరంవచ్చినా తెలవు.

—హితవాది.

భారత శాసన సభ

ప్రభుత్వపు పరాజయములు.

ఇండో బ్రిటిషు ఒడంబడిక తిరస్కరింపబడుట.

ఎజ్జుహోక్కాల వారిపై నిషేధము తొలగింపవలెనని తీర్మానింపబడుట.

జనవరి 29 తేది ప్రభుత్వపక్షమున భోరు గారిచే ప్రతిపాదింపబడిన ఇండియా బ్రిటను వాణిజ్య ఒడంబడికపై చర్చ జనవరి తే 30 ది జరిగెను. జిన్నాగారు:—ఒడంబడికను ఖండించిరి. వీరు సమయస్ఫూర్తితో వేసిన ప్రశ్నలు ప్రభుత్వ సభ్యులకు విస్మయము కలిగించెను.

"ఈ ఒడంబడికవలన ఇండియా మెడను ఉరిత్రాటిలో దూర్చుటయగు"ననిరి.

భులాభాయిదేశాయిగారు:— కాంగ్రెసు పక్షమున ఒడంబడిక షరతుల విడదీసి సమగ్రముగా ఖండించిరి న్యాయశాస్త్రము ప్రకారమును ఇంగితజ్ఞానము ననుసరించియునుగూడ దీనిని ఒడంబడికయని పిలువవీలులేదనియు, ప్రభుత్వమువారు భారతీయ వర్తకులతో నాలోచించకుండనే గత నెల 9 తేదీ ఒడంబడిక గావించిరనియు, భారత పరిశ్రమలలో వాణిజ్య సంఘములవారు ధనమును నిక్షేపించియున్నారు గాన ఎక్కువ గౌరవమును వాణిజ్యసంఘమువారి అభిప్రాయముపట్ల చూపవలసియున్నదనియు ఇప్పటి యూరోపియనులు భారతీయులకు సహాయముచేయువారు కారనియు, తమదేశమే వారికి ముఖ్యమని తలతురనియు, ఒడంబడికలోని షరతులు భారతదేశమునకు చాల నష్టదాయకములనియు పార్శ్వద్వయముల మధ్య ఒడంబడికను ఖండించుచుమాట్లాడిరి.

సామి వెంకటాచలంశెట్టిగారును, గాబాగారును వేరువేరుగ సవరణలు ప్రతిపాదించియుండిరి. ఈరెండు సవరణలు ఒకేవిధముగనుండెను. గాబాగారి సవరణ ఓటుకు పెట్టబడెను. అనుకూలముగ 66 వోట్లును ప్రతికూలముగ 58 వోట్లును వచ్చుటచే సవరణ ఆమోదింపబడి ఒడంబడిక తిరస్కరింపబడెను ప్రభుత్వపట్ల ఓటుచేసిన 58 మందిలో 36 నామినేటెడుసభ్యులు, 8 మంది యెన్నుకోనబడిన యూరోపియను సభ్యులు, 14 ఎన్నుకోనబడిన భారతీయులును గలరు.

జా. పా. క. రిపోర్టు.

4 తేదినాడు ప్రభుత్వపక్షమున ఎన్. ఎన్. సర్కారుగారు ప్రతిపాదన గావించెను.

భులాభాయి దేశాయి గారు:- కాంగ్రెసు పార్టీ పక్షమున భులాభాయి దేశాయిగారు క్రింది తీర్మానము నుపపాదించిరి. "భావిభారత రాజ్యాంగ విధానము ఆంగ్లేయుల సామ్రాజ్య శాంతిమీదను, భారతదేశముయొక్క ద్రవ్యాపహరణ వాంఛమీదను ఆధారపడుచున్నదనియు, భారత ప్రజలకు నిజమైన యధికారము సరి సంక్రమింపజేయుటలేదనియు ఈ సభవారభిప్రాయపడుచున్నారు. ఇట్టి రాజ్యాంగ విధానమును అంగీకరించుటచే భారతదేశము యొక్క ఆర్థిక రాజకీయాభివృద్ధికి బదులు హైన్యము కలుగునని సభవారి అభిప్రాయము గావున సదరు రాజ్యాంగ విధానముపై నాధారపడుచున్న బిల్లును చర్చింపవలదని సభవారు బ్రిటిషువారిని కోరుచున్నారు."

5 వ తేది నాడు ఖుదా భక్ష్ మల్ గార్లపై (ఎజ్జుహోక్కాలవారు) నిషేధముతొలగించవలెనని బి. దాసుగారు వుపపాదించిన తీర్మానమునకు అనుకూలముగ 73 వోట్లును, ప్రతికూలముగ 46 వోట్లును వచ్చుటచే అంగీకరింపబడెను.

ఉపాధ్యక్షుడు.

నేషనలిస్టు పార్టీసభ్యుడు అఖిల చంద్రదత్తుగారు ఉపాధ్యక్షులుగ ఎన్నుకోనబడిరి.

ఎన్నికలరంగము - చిత్తూరు

జిల్లాబోర్డు మీటింగువారు బొబ్బిలి దివాణం చిత్తూరు దిగింది. అధ్యక్షులు రఘునాథరెడ్డిగారిని పీఠుపట్టి జస్టీసుపార్టీ సభ్యులుగా నిలబెట్టారు. మీటింగు కొచ్చిన పార్టీ సభ్యులతో రహస్య సంప్రదింపులు జరిపారట. తథాస్తను కొని పోయ్యారు. మొన్నటి ఎన్నికల్లో తిరుపతి కమీషనరు సీతారామిరెడ్డిగారు జస్టీసు పార్టీవారికి సాయపడలేదని వారి విషయంలో గుసగుసలు జరుగుతున్నట్టు ఒక రహస్యవార్త.

కాంగ్రెసువారు ధర్మాలు కడుతున్నారు. ఆంధ్రదేశమేగాదు అవసరమైతే అరవదేశం గూడ కాంగ్రెసు సైన్యాని చిత్తూరు దింపడానికి సిద్ధంగా ఉంది. ఇది గ్రేటెస్టు ఫైట్. దీనిలో కాంగ్రెసు భావిజాతకం దాగుకొని ఉందంటారు చరిత్రకారులు. ఈకథలో బొబ్బిలి వారికుని చరమాధ్యాయం వ్రాసివున్న దంటారు కోవిదకారులు. మొత్తానికి తీరకున్న వారంతా చిత్తూరు ధర్మంగట్టాలసిందే. ఈ ఓటు గెలుపులు మదరాసురాష్ట్రానికి సంబంధించినవి. అవసరమైతే రంగా, అనంతశయనం, విశ్వదాతలుగూడ ప్రత్యక్షం కావాలె. కనకమ్మగారు, చెరుకువాడ, శార్ధబ్రింహ్మ రైలుదేరుతున్నారు. వారి వెంట జట్టీలు జట్టీలు కారులవారు, కాలినడకలవారు, సైకిలుయాత్రికులవారు రైలదేరనున్నారు ఈ చరిత్ర ప్రసిద్ధయుద్ధదర్శనానికి గంధర్వులు కిన్నరకింపురుషులు విమానాలు తయారుచేసుకుంటున్నారట. ఆంధ్రభూమంతా రామలింగారెడ్డి విజయీభవ, అంటున్నది. తత్వవేత్తలు పెద్దలు "యతోధర్మ స్తతోజయః" అంటున్నారు. "పదరా చిత్తూరుబోదాము" అనిపాడుకుంటూ పోదాం పదండయ్యా చిత్తూరుకు ఆంధ్రమహాశయులారా!

—ఒక ఆంధ్రుడు.

ఎవరైనా చెప్పగలరా?

గుంటూరుజిల్లా విద్యార్థి వ్యాయామ క్రీడలు పందెములు జరుగు ప్రదేశము ఇదివరలో ఒంగోలునందు జరిగినప్పుడు ఏ. బి. ఎం. హైస్కూలులో జరిగినవే, యీ సంవత్సరం ఒంగోలులో జరుగు చూ వూరి చెర్వులో పందెములు పెట్టినారు కారణమేమి? జిల్లా విద్యార్థి వ్యాయామక్రీడల కార్యదర్శిగారికి యిష్టములేకనా? లేక జిల్లాలో యుండు విద్యార్థులు ఆ స్కూలులో జరిగితే పందెములకు రామని చెప్పినందువలనా? లేక ఆ స్కూలు విద్యార్థులు, ఉపాధ్యాయులు పందెములలో గెలుతురని తెలిసియే పందెములకు వచ్చిన వార్ని కొట్టిస్తారనియా? లేక ఒంగోలు మిషన్ హైస్కూలు విద్యార్థులు, ఉపాధ్యాయులు ఆటలలో మమ్ము కొడతారు మేము పందెములు హైస్కూలులో జరిగితే మేమురామని గుంటూరు విద్యార్థులు వ్రాసినారని తెలియుచున్నదే, నిజమేనా? అట్లయిన ఏ. బి. ఎం. హైస్కూలు వారట్లుచేయుట కారణమేమి? పందెములలో గెలువలేకనా? లేక దుర్మార్గమువల్ల గెలువవలయుననియా? అట్లు పూరచెరువులలో జరిగినప్పటికి ఒంగోలు మిషన్ హైస్కూలువారు 'చెడుగుడు' ఆటలో గెలవలేమని తెలిసి తమతో ఆడుచున్న కొల్లూరు విద్యార్థులను కొట్టినారట నిజమేనా? కొల్లూరు విద్యార్థి ఆసుపత్రియందు యున్నాడట నిజమేనా? దీనికి కారణం ఆ స్కూలువారు చెప్పగలరా?

—ఒంగోలు నివాసి.

బుడపెస్టులోని నాటకశాలకు టిక్కెట్టుడబ్బులకు బదులు కోడిగ్రుడ్లు తీసుకొంటున్నారట.

నెల్లూరు

జె. పి. సి. రిపోర్టు తిరస్కారణము.

జె. పి. సి. రిపోర్టును ఖండించుటకు నెల్లూరు పురమందిరమున 7 వ తేది సాయంత్రము 5-30 గం॥ కు రా॥ బ॥ ఎ. యస్. కృష్ణరావుపంతులుగారి అధిపత్యమున బహిరంగసభ సమావేశము కాబడినది. జె. పి. సి. రిపోర్టును పూర్తిగా తిరస్కరించు తీర్మానమును నెల్లూరు న్యాయవాదులు శ్రీ టి. వి. శివరామయ్య పంతులుగారు ఉపపాదించి లఘు ఉపన్యాసమొసంగిరి. శ్రీ యమగ గోపాలరెడ్డిగారు రిపోర్టులోని లోపములనుగూర్చి సోదహరణముగా దీర్ఘోపన్యాసము నొసగిరి. శ్రీ వెన్నెలకంటి రాఘవయ్యగారు రిపోర్టును ఖండించుచు ఉద్రేకోపన్యాసము గావించిరి. అధ్యక్షులవారు హిందూదేశములోని జాతీయేతరపక్షములవారి అభిప్రాయముల జూపి కాంగ్రెసువారివలె ధైర్యముగా తిరస్కరించలేకున్నారే గాని ఇతరపక్షములవారుగూడ తిరస్కరించుచునే యున్నారని సాదృశ్యంములజూపి సభవారి అభిప్రాయముల నడిగిరి. ఏకగ్రీవముగా తిరస్కరించ వలయునను అభిప్రాయమిచ్చిరి. వ్యతిరేకముగా చెప్పువారొక్కరును సభలో దొరకలేదు. ఓరుగంటి వెంకటసుబ్బయ్యగారి వందనములలో సభ ముగిసినది.

—ఒక విలేకరి.

మునిసిపల్ బండ్లదొడ్డి ఏలము.

నెల్లూరు మునిసిపాలిటీ బండ్లదొడ్ల ఏలము యీనెల 2 తేదిన జరిగినట్లు, రు 500/- లకు పెనుబోలు సుబ్బయ్యగారికి సంబంధించిన ఒకరు తీసుకొన్నట్టు తెలిసినది. యీ వేలమునకు సంబంధించిన ప్రకటన జరుగలేదు. టాంటాం వేయలేదు. ఇదివరకు పాటపాడినవారికి తెలుపలేదు. తెలిసియుండినచో రు750/- లదాక పాడియుండెడివారము. కౌన్సిలువారు వెనుకటిపాటను ఖాయము చేయక తిరుగా సరియగు ప్రకటనచేసి వేలము వేయింతురని ప్రార్థన.

—పూర్వపుకంట్రాక్టరు.

కలరా

డిశంబరు 31 వరకు	తాకుడు	7
	మరణము	1
జనవరి 31 వరకు	తాకుడు	78
	మరణము	47
ఫిబ్రవరి 5 వరకు	తాకుడు	88
	మరణము	52

కలరా మందులు ఉచితం.

నెల్లూరులో ట్రంకురోడ్డునందు శ్రీమద్రాంజనేయ ఆయుర్వేదవైద్యశాలలోనున్ను, నవాబుపేటలో యింటివద్దనున్ను, డాక్టర్ వాడపల్లి అనంతకృష్ణరావుగారు కలరా మందులను ఉచితముగ నొసగెదరు.

రేబాలవారి అపీలు.

రేబాల బ్రదర్సువారు వారిపై వేయబడిన మునిసిపల్ వృత్తిపన్ను మీద అపీలు చేసియుండినటులను, దీనిని పరిష్కరించుటకు కొన్ని విషయములు కావలయునని ఆఫీసువారు కోరియుండగా, యీ నెల 8 తేది రేబాల లక్ష్మీనరసారెడ్డి గారధ్యక్షతక్రింద జరిగిన అపీలు కమిటీ మీటింగునందు, అపీలు విషయం అజండాలో లేకుండయుండినప్పటికిని, ఆరోజు ఆఫీసునుండి కాగితాలు తెప్పించుకొని తగ్గించినటుల తీర్మానించారట. సి. వి. నరసింహారావుగారు, టి. వి. సుబ్రహ్మణ్యం మొదలియారు గారలు కమిటీ సభ్యులువచ్చియుండిరి.

—ఒక విలేకరి.

కావలితాలూకాలో రైతు సభలు.

తే 12-2-35 ది జలదంకిలో

జలదంకి ఫిర్కా రైతు మహాసభ.

తే 15-2-35ది శుక్రవారం.

అన్నలూరు ఫిర్కా రైతు మహాసభ.

తే 17-2-35ది ఆదివారం.

బిట్రగుంట ఫిర్కా రైతు మహాసభ.

తే 1-3-35ది శుక్రవారం.

సోమవరప్పాడులో

దొడ్లవారిఎస్టేటు జమీన్ రైతుసభ

వివరములు ముందు ప్రకటింపబడును.

నాయుడుపేట పంచాయతీకోర్టు ఎన్నిక.

1-2-35 తేది జమీన్ రైతుపత్రికలో పంచాయతీకోర్టు ఎలక్షనుగూర్చి పురవాసి వ్రాయుటలో ఎన్నికలు జరిగినట్లు వ్రాసియున్నాడు అది పొరపాటు. ఆనాడు నయనప్పగారి సుబ్బరామయ్య, కోళ్ల బోడెయ్య యిద్దరు ఓటర్లేకాదని ఎదుటిపక్షమువారు పెట్టినవాదముతోనే పోటీ నిల్చిపోయినది. కావున వక్కానయిద్దరే పోటీలేక ఎన్నుకోబడినారు.

—యదార్థవాది.

కనీస్టాంటినుమానెబు అనునతడు 300 మారులు తనపెండ్లి నిశ్చయించెను. 80 మంది స్త్రీలను శాస్త్రోక్తముగా పెండ్లియాడెను.

మద్రాసు ఎస్టేట్సు ల్యాండు ఆక్టు.

(1934 సం॥ సవరణ ఆక్టు, ఇనాములబిల్లుచేర్చి)

తెలుగున అన్ని సెక్షనులున్నూ వివరణముల తోటిన్ని యీ ఆక్టుక్రింద దాఖలు చేయబడు, దావాలు, అపీల్లు, పిటిషనులు దాఖలుచేయవలసిన కోర్టు, నిమమితకాలము, కాలదోషములు వగైరా వివరములు తెలుపు పెద్యాళ్ల తోటిన్ని, అచ్చుకాబడి సిద్ధముగానున్నది.

పోస్టుఖర్చులు సహా రు 1—8—0.

యీక్రింది అడ్రసుకు మనిఆర్డరు పంపినచో పంపబడును.

మేనేజరు,

తెలుగు లా జర్నలు ఆఫీసు, నెల్లూరు.

ఎస్టేట్సులాండు ఆక్టు

భూములకొలతలు: తరముల నిర్ణయ విచారణ.

(వెన్నెలకంటి అప్పారావుగారు.)

ఎస్టేట్సులాండు ఆక్టునందలి 11-వ అధ్యాయమంతయు, అనగా 164-వ సెక్షను మొదలు 180-వ సెక్షను వరకు, "సర్వే, హక్కులను రిజిష్టరు చేయుట, శిస్తులను నిర్ణయించుట" అనువిషయములకు సంబంధించినదై యున్నది. ఈవ్యాసమున పాతఆక్టునందలి 43-వ సెక్షనుకు మారుగా నూతనఆక్టునందుండును. 17-వ సెక్షనును గూర్చిమాత్రము వ్రాసెదను. మనరాజధానియందలి జమీందారీలలో (1) గవర్నమెంటువారివలన సర్వే అయిన ఎస్టేట్లు, (2) ప్రొప్రైటరుల స్వంతసర్వేయర్లతో సర్వేచేయబడిన ఎస్టేట్లు, (3) సర్వేకాని ఎస్టేట్లు అనుత్రివిధములగు ఎస్టేట్లుకలవు. ఆంధ్రదేశమునందలి ఎస్టేట్లలో సర్వేచేయబడిన ఎస్టేట్లన్నియు గతముప్పది సంవత్సరములోపలనే సర్వేచేయబడెను. దాదాపు ప్రతిఎస్టేటుయొక్కయు వరుమానము హెచ్చుట ఈసర్వేవలననే యని ప్రతియొక్కరును తెలిసికొనదగును. సర్వేకిపూర్వముండిన దుర్భరతరముల ప్రకారము క్రొత్త విస్తీర్ణములకు శిస్తులుకట్టుటేగాక, అనేకసందర్భములలో తరముల రేట్లు హెచ్చింపబడుటచే, ఎస్టేట్లస్థితినిగూర్చి ఇంచుకవిచారింతము. ఎస్టేట్లలోని భూములను కొలుచుటకు జమీందారుకు నూతనఆక్టునందును పూర్వపు ఆక్టునందును పరిపూర్ణ హక్కులుకలవు. పూర్వముకంటెనూతన ఆక్టునందు ఈవిషయమున ప్రొప్రైటరులకు అధిక హక్కులు లభించినవని చెప్పవచ్చును. అవిధేయుడగు రైతును అణచుటకు సర్వేలేకుండుట చాలయనుకూలముగ నున్నదని ఒకరునాతో చెప్పిరి. ఒకానొకరైతు జమీందారుని జులుము (అనగాదౌర్జన్యము) వలన తనభూములను రైతులకు కౌలుకిచ్చి విదేశాగతుడు కావలసివచ్చెను. అట్టితరి జమీందారుని ప్రోత్సాహమువలన ఈకౌలు భూములకు ప్రక్కనుండు బలవంతులగురైతులు కొలుదార్లనులోబఱచుకొని అవిధేయవిదేశాగతుని భూముల విస్తీర్ణమును తగ్గించుటకు ప్రయత్నించుచున్నారట! ఆహా! చూచితిరా ఎస్టేట్సులాండు ఆక్టువలన బీదరైతులెట్టికష్టముల పాలగుచున్నారో! ఈఅవిధేయ రైతునాయొద్దకువచ్చి జమీందారునకును తనకును నడుమ జరుగుచుండు న్యాయస్థాన వ్యవహారములవలన తానుగృశించిపోవుచున్నానని చెప్పుచు, సర్వేచిక్కునుగూర్చి మీయభిప్రాయమేమని యడిగెను. దానిపై ఎస్టేట్సులాండు ఆక్టునందు కొలతలనుగూర్చి వ్రాయబడిన నిబంధనలన్నియు చదివిచర్చించితిమి; జమీందారుల చేతులలోనుండి అవిధేయుడు తప్పించుకొనుమార్గములు లేవను తీర్మానమునకు వచ్చితిమి; న్యాయస్థానములందు ద్రవ్యమును వెచ్చించుటకు సిద్ధపడు జమీందారుతో రైతుపోరాడుటకు ఆక్టునందు వీల్లు కల్పింప లేదనుటస్పష్టము. అనగా ఆక్టునందలి ఏవిషయమునుగూర్చి చదివినను, అది రైతుకు ప్రతికూలముగను, ప్రొప్రైటరులకు అనుకూలముగ నిర్మింపబడినదనుట నిస్సంశయము. ఆక్టునందు అసాధారణ మార్పులు కావింపబడిననేకాని, ఎస్టేట్లలోని రైతులునిర్భీతిగ జీవింపజాలరు. శ్రీయుత గోగినేని రంగనాయకులుగారు వగైరాలుచేసిన విచారణవలన జమీందారుల యక్రమములలో కొన్ని ఇప్పుడిపుడె బయల్పడుచున్నవి. శ్రీయుత రంగాగారి రిపోర్టువలన ముక్త్యాలరాజాగారి ఎస్టేటు వరుమానము లక్షరూప్యములైయుండగా వారు గవర్నమెంటుకు రు 17,000-0-0 ల పేష్కస్ మాత్రమే చెల్లించుచున్నారని విదితమగుచున్నది. ఈవిషయములు గమనించితిమేని, ప్రొప్రైటర్ల కర్చుతో జమీందారీగ్రామములన్నియు సర్వేచేయబడవలెననియు, హెచ్చుతరములుతగ్గింపబడవలెననియు స్పష్టమగుచున్నది. వెలుతురునందును గాలియందును సర్వేశ్వరుడు సమస్తజనులకును భేదరహితముగ సమానహక్కులొసంగియున్నాడు. అట్లే ఈశ్వరదత్తమగు జలమునకు మనుజుడు హక్కుకలిగియున్నాడు. జమీందారీలలో రైతులకాయకష్టములతో నిర్మింపబడు బావుల క్రింది సేద్యపుభూములకు దుర్భరశిస్తులు విధింపబడుటకన్న ఘోరమైన అన్యాయము వేరొండుండబోదు. కనుక చెన్నరాజధానియందలి జమీందారీలలోని భూమి తరములను గూర్చివిచారించుటకు మద్రాసుశాసనసభవారు వెంటనే ఒకకమిటీని నియమించవలెను. గత నాల్గుసంవత్సరములనుండియు జమీందారీరైతులుచేసిన యాందోళన, అరణ్యరోదన మయ్యెను. జమీందారులు తమరైతులను కోర్టులకు లాగుచున్నారు. రైతులు ధనవ్యయమునకు వెఱచి జమీందారులకులొంగి పోవుచున్నారు. ఈసందర్భములన్నియు విచారణవలనగాని బహిరంగము కాజాలవు.

—

జాతీయపతాక నిషేధము.

కాంగ్రెసుపతాకమును స్థాపించుటను మైసూరు జిల్లామేజిస్ట్రేటుగారు నిషేధించిరి. ప్రజాశాంతికి భంగముకలుగునను భయము సూచించిరి.

* * *

బొంబాయిలో ప్లేగువ్యాధులు.

బొంబాయిరాష్ట్రమున ప్లేగువ్యాధి ఎక్కువగుచున్నది. గతవారమున తగిలినవారు229,గురు, చనిపోయినవారు. 118,గురు,

దేవాది ఎస్టేటు రైతుల దుస్థితి.

—

దేవాది ఎస్టేటు రైతులకు పంటనష్టం కలుగుటచేతను, ఎస్టేటుపన్ను భారము ఎకరి 1 కి రు 75-0-0 చొప్పున యుండుటచేతను, ఎస్టేటువారికి పన్నులు చెల్లింపజాలకుండిరి. అయినను శ్రీకాకుళం తాలూకా నరసన్నపేట, దరియాపులవలస గ్రామాధికారియగు ముద్దాడ వెంకటప్పలనాయుడుగారు ఎస్టేటు వారికన్ని రైతులకు సఖ్యపర్చి రు 75-0-0లు చెల్లించు పన్ను భారములో రు 20-8-0 చొప్పున తగ్గించిరి. యీ యన 1342 ఫసలీ, 43 ఫసలీలనుంచి యీ ప్రకారం పన్నులు తగ్గింపకేసినను యింక కొందరు బాకీపడియే యున్నారు. తే 26-1-35 దిన యీ సంవత్సరం చెల్లింపవలసిన శిస్తుగూర్చి రైతుసభజరిపి ఆసభలో రైతుల కష్టనష్టములను గూర్చి పురిజాల వెంకటప్పారావుగారుపన్యసించిరి. పిమ్మట రైతులును, నాయుడుగారును బయలుదేరి ఎస్టేటు మేనేజరు వారితో మాట్లాడి రూపాయ 1 కి 0-4-0 చొ॥ తగ్గింపవలెనని చెప్పిరి. మేనేజరుగారు ఎస్టేటు ప్రొప్రయిటరుగారికి అర్జీలు దాఖలు చేయమనిరి. పిమ్మట సభలో తీర్మానం ప్రకారం రైతులకు నాయుడుగారు మేలుచేయుదురుగాక. ఎస్టేటు సహాయబడెదరుగాక, ఎస్టేటు సర్వే అయినదిగాని యింక సెటిల్మెంటు కాలేదు త్వరలో తరంవారిగా న్యాయమైన శిస్తులు విధింపవలెనని కోరుచున్నాము.

—ఒక రైతు.

కలరా

భీతినొందకుడు! భీతినొందకుడు!!

మాయొక్క "విషూచీ విధ్వంసినీ, కర్పూరసారము" అను నీ రెండు ఔషధములను కలరా తగిలిన వెంటనే వాడినచో ఒకటి రెండు మోతాదులలోనే వాంతి భేదులను నిలిపి ప్రాణాపాయమునుండి కాపాడును.

ప్రాణరక్షణకై ప్రతి యింటియందొక పెట్టి నుంచుడు.

నేత్ర రోగములకై మీరు భయపడనేల?

విశ్వనాథం సుబ్బరామ వైద్యగారిచే కంటికలకలు, పొరలు, చుక్కలు, దురదలు, దుర్మాంసములు, రేచీకటి, మెండలగు కంటి వ్యాధులను, అంజన, తర్పన, ఆశ్చ్యోతన, శేచన, నస్య, శిరోవస్తి, షాళనాది, చికిత్సా విధానములచే త్వరగా కుదుర్చుకొనుడు.

ప్రతి ఉదయము 8 గంటలకు బ్రాంచి వైద్యశాలవద్ద వైద్యగారి సలహా పొందుడు.

విశ్వనాథం సుబ్బరామయ్యగారి నిరీక్షణక్రింద శాస్త్రీయముగా తయారైన ఆయుర్వేద ఔషధములు సరసమైన వెలలకు మావద్ద లభించును.

వంట ఔషధములు	అంజనములు
కజ్జలి ఔషధములు	లేహ్యములు
ఆసవారిష్టములు	భస్మములు
క్వాథచూర్ణములు	తైలములు

విశ్వనాథ ఆయుర్వేద వైద్యశాల

హెడ్డాఫీసు కోవూరు — బ్రాంచి ట్రంకురోడ్డు, నెల్లూరు.

యిల్లాలు కావలెను.

మంచికులము, 28 సం॥ కు లోబడిన వయస్సు, చక్కదనము, సుగుణము కలిగిన యువతికావలెను. ఆమె హయ్యర్ గ్రేడ్ గాని, లోయర్ గ్రేడ్ గాని పరీక్షయి యుండవలెను. లేదా సుందరవతిగాయున్నచో విద్యల్లోపమున్నను పర్వాలేదు. ఆమె వరునితోటి రంగూనులో యుండుటకు యిష్టపడవలెను. సమ్మతిపడినవారు వెంటనే ఫోటో పంపవలెను. వివరములకు ఈక్రింది చిరునామాకు వ్రాయవలెను.

జమీన్ రైతు
గాంధిపేట
నెల్లూరు.

ఆంధ్ర ఇన్సూరెన్సు కంపెనీ (లిమిటెడు)

మచిలీపట్టణము

దినదినాభి వృద్ధిచే వన్నెకెక్కిన దేశీయ భీమాసంస్థ.

రెండవ వాల్యుయేషను బోనసు సాలుకు 1000-కి రు 15 లు.

మొదటివాల్యుయేషను బోనసు సాలుకు 1000-కి రు10లు మాత్రమే

1934 వ్యాపారము	...	రు 22,00,000
ప్రీమియము ఆదాయము	...	3,70,000
భీమానిధి	... ...	9,60,000
అమలులోనున్న వ్యాపారము		80,00,000

పట్టాదారులకు అన్నిసదుపాయములును గలవు.

వెంటనే మాకంపెనీలో భీమాచేయుడు.

వివరములకు:— యం. మంగయ్య, బి.ఏ., బి.యల్.,

కార్యదర్శి.

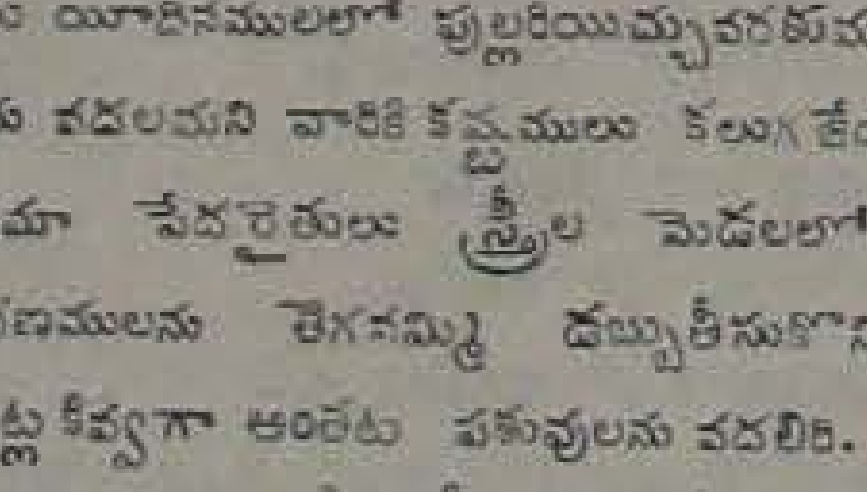
నా సంచారిము

కొమ్మి రైతుల కష్టములు.

ఈ గ్రామము వెంకటగిరి ఎస్టేటులో చేరినది. అచ్చట 100కి 100గురు తినుటకు తిండిలేక పలు కష్టము లనుభవించుచున్నారు. ఈ గ్రామమునకు చెర్వుకట్ట లేదు. పదరు ఎస్టేటువారు యీ చెరువుకు రిపేర్లుగాని మరమ్మతుగాని చేయించే ఎరుగరు. ఆచెరువులోనీరు య 200లకు పారించినచో భూములు పరిశాపలించును. కాని జమీందారు వారు య 800లభూమికి యీ చెర్వు నిర్మించబడి నదని ప్రజలతో చెప్పి భూములు సాగుచేయమనిరి. రాజాగారిమాట వినివారో వాల ఇబ్బందులు కలుగును. భూములు సాగుచేయగా ఒక సంవత్సరమైనను కిస్తుకు సరిపోవు ధాన్యముపండక య 1కి రు 4-0-0 మొదలు రు20-0-0కిస్తువుండుటచే తమ కష్టములను చెప్పుకొనుటకై జమీందారు వారివద్దకు యెన్ని పర్యాయములు వెళ్ళినా వారిదర్శనము గాక ఏజెంట్ల చేతులలోబడి పాపమారైతులు నశించిపోవుచున్నారు. ఇప్పటికి షుమారు 20సంవత్సరములక్రిందట భూములన్నియు సర్వేచేయించి ఆదివరకు య 4 లున్నభూమిని య 6 లుగను య 8 లుగనున్న భూమిని య 12 లుగను పెంచుట యేగాక, కిస్తు రు 1-0-0 1కిదాదాపు రు 0-8-0 వరకుపెంచి రైతులకు పట్టా లివ్వబోగా వారు తీసుకొన నిరాకరించుటచే, పశువుల పుల్లరిలేకయే మేపుకొనుటకు మీకుతగిన అవకాశములు కల్పించెదనని చెప్పుటచే, రైతులదివిని, మోసపోయి, పట్టాలుపుచ్చుకొనిరి. ఆటుపిమ్మట 13సంవత్సరములు రైతులవద్ద పుల్లరి వసూలుచేయక, ఇప్పటికి 7సంవత్సరములక్రిందట రైతులకు అనేకకష్టములు గలుగజేసియు తమ వాగ్దానములను భంగపరచియు, పుల్లరి వసూలుచేసిరి. యీ 7సంవత్సరములనుండియు పుల్లరివసూలు యెత్తకనేవుండి యిప్పటికి 15దినములక్రిందట వసూలు చేయమనగా, దుష్టులైన ఆయేజెంట్లు 7సంవత్సరముల పుల్లరియు మొత్తముకేసి పొలమువెళ్లు పశువులను బజారు యందు నిలువబెట్టి తినుటకు తిండిలేక మలమల మాడు యీదినములలో పుల్లరియిచ్చువరకుమ పశువులను వదలమని వారికి కష్టములు కలుగజేయగా పాపమా పేదరైతులు స్త్రీల మెడలలోనున్న ఆభరణములను తెగనమ్మి డబ్బుతీసుకొనివచ్చి ఎజంట్ల కివ్వగా అంతట పశువులను వదలిరి.

ఎ. శ్రీరామమూర్తి.

డాక్టరు
యం. కె. కోరాగారి
దంత చికిత్సాలయము,
ట్రంకు రోడ్డు, నెల్లూరు.

ఆహారమును బాగుగా నమలుడు! జీర్ణశక్తిని పెంపొందించు కొనుడు! ఆరోగ్యమును పొందుము! చెడిన, పూడిన దంతములను పూర్తిగాగాని, విడివిడిగా ఒకొక్కటిగాగాని కట్టించుకొని, సౌందర్యమును పొందుము. యువకులందరు!

సౌందర్యమే సౌఖ్యము.

దంతములసెట్టు గ్యారంటీ ఉపయోగము.

దంతములకు, చిగుళ్లకు సంబంధించిన అన్ని వ్యాధులలో మానవహస్తకొని చికిత్స పొందుము. ఛార్జీలు సులభము. అందరకు అందుబాటుగా నుండును.

రు 0-5-4 లు రిమిషన్: ప్రభుత్వ నిరాకరణ.

ప్రభుత్వప్రకటన యిట్లున్నది:—"1935 జనవరి 24 తేది శాసనసభ వారిక్రింది తీర్మానము ఓటిరించియుండిరి:—

'అన్ని జిల్లాలలో మెట్ట భూములలోను మెరక భూములలోను, నీటితీరువతో కలిపి కిస్తీలో మాటికి 33 1/3 వంతున (అనగా మూడవవంతు) తగ్గించవలెను. క్షామపీడితములగు జిల్లాలలో ముఖ్యముగా అనంతపూర్ జిల్లాలకు పూర్తిగా తగ్గించవలెను. రీసెటిల్మెంటువలన హెచ్చుదలను వసూలు చేయక నిలిపియుంచవలెను.'

ఇట్టి కిస్తు తగ్గింపువలన ఎట్టి ఫలితములుగునో ప్రజలందరు గుర్తెరుగుట అవసరము.

ఇప్పటి ఫసలీ సంవత్సరము అంతటికి యీ తగ్గింపువలన రాగలనష్టము 8,71,36,609 రూపాయలు. ఫసలీ సంవత్సరము మధ్య ఎప్పుడో 1934-35 ఆర్థికసంవత్సరము పూర్తియగును. ఫసలీలో అంతవరకు ఇచ్చిన తగ్గింపులవలన 1934-36 ఆర్థిక సంవత్సరమునకు వచ్చు నష్టము $2\frac{1}{2}$ కోట్లు. అనగా సంవత్సరము చివర మిగులునని యను కొన్నది మిగులకపోగా, 33 లక్షల లోటుకూడ వచ్చును.

పై ఫసలీలోకూడ యీ తగ్గింపే ఉండవలసి వచ్చేనుకొనుడు. 1935-36 సంవత్సరము వరకు వచ్చు నష్టము 271 లక్షలు. యీ లోటును ఇదివరకు 1934-35 లో భర్తీగాని లోటు, 33 లక్షలను భర్తీచేయుటకు 304 లక్షలు, ఇండియా ప్రభుత్వమువారివద్ద ఋణము చేయవలెను.

యీ ఋణము తీర్చుటకై రాష్ట్రపరిపాలనా వ్యయమును $16\frac{1}{2}$ లక్షలనుండి $12\frac{1}{2}$ లక్షలవరకు తగ్గించుకొనవలసి యుండును. ఉద్యోగుల వేతనములలో తీవ్రముగతగ్గింపు చేయవలసియుండును పాఠశాలలు, ఆసుపత్రులు మొదలగువాటిని నిర్మించుట, నీటిసాగు పనులు అన్నిటిని మానివేయవలసియుండును. ఉద్యోగుల సంఖ్యగూడ తగ్గించవలసి యుండును.నిరుద్యోగమింకను ఎక్కువగును

ఈ తీర్మానము ప్రకారము కిస్తులతగ్గింపు అంగీకరించిన రాష్ట్రప్రభుత్వమే ధనాభావమువలన స్తంభించునుగాన ప్రభుత్వము వారీతీర్మానము అంగీకరించుటలేదు.

హెచ్. ఆర్. యుజిమెల్లీ
ప్రభుత్వకార్యదర్శి.

లకోటా ప్రశ్నలు:- సీల్డ్ కవరు

లోని 5 ప్రశ్నలకు ఫలితములు దేవీమహిమచే వ్రాసి పంపుటకు రు. 1-5-0. సం॥ర ఫలితం నెలలవారి రు. 1-8-0.

శ్రీ సరస్వతీ జ్యోతిషాలయం, కాకినాడ.

రెడ్డి వుబ్బసనివారణి.

1/4 ఔన్సు కట్టింపు జలముచేర్చి సేవించిన ఉబ్బస దగ్గురు తక్షణమే హరించి ప్రాణమునకు సుఖమును, మనస్సునకు ఆనందమును, దేహమునకు ఆరోగ్యమును కలిగించును.

1/2 ఔను రు 2-4-0
1/4 ఔను రు 1-4-0

జి. మొరుకల రెడ్డి
ప్రొప్రైటరు.
శ్రీ. వెం. ఆ. రెడ్డి ఫార్మసూటికల్ వర్క్సు, ప్రొద్దటూరు.

కలకత్తా పౌరులసభ.

శరత్ బోసుగారు కలకత్తానగరము పక్షమున అసెంబ్లీ అధ్యక్షుడుగ ఎన్నుకొనబడిన తరువాత యింకను చెరసాలలో నుంచినందుకు కలకత్తా పౌరులు జనవరి 31తేది బాబు రాజేంద్రప్రసాదు గారధ్యక్షతను మహాసభ జరిపి ప్రభుత్వమువ్యవస్థల అసమ్మతిని తెలుపుచు బోసుగారిని తక్షణము విడుదల చేయవలెనని తీర్మానించిరి.

మదనపల్లి మండల రైతుమహాసభ

చిత్తూరుజిల్లా మదనపల్లి తాలూకాల రైతుల మహాసభ జనవరి 27తేదిన మదనపల్లిలో టి. రామకృష్ణారెడ్డి గారధ్యక్షతను జరిగెను. ప్రస్తుతము అమలునందున్న భూమి పన్నువసూలు విధానము లోపభూయిష్టముగాన మార్చవలెననియు, విదేశములనుండి దిగుమతియగు బియ్యముపై ప్రభుత్వమువారు దిగుమతి సుంకములను విధించి వరిపంటకు ప్రోత్సాహము కలుగజేయవలెననియు తీర్మానములు గావింపబడెను.

ది స్టార్ ఆఫ్ ఇండియా

ఇండస్ట్రియల్ అండ్ జనరల్ అస్యూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్

8, తంబుచెట్టివీధి, మదరాసు.

1933 అభివృద్ధి దశ.

నూతన వ్యాపారము రూ 17 లక్షలు.
చెల్లించిన క్లెయిములు ,, 2 లక్షలు.
సంవత్సరాదాయము ,, $2\frac{1}{2}$ లక్షలు.

"కంపెనీ నిర్వహణా చాకచక్యమునకు కంపెనీ వారిని ప్రశంసింపక తప్పదు. ప్రస్తుతపు పాలసీదారులు రాబోవు పాలసీదారులు కంపెనీ పరిస్థితులకు గర్వించవలసిన అవకాశము కలదు"

అని ఆక్చ్యుయరీ కె. బి. మాధవగారు ప్రశంసించి యున్నారు.

ధారాళమైన కమీషను వేతనముపై పలుకుబడిగల ఏజంట్లు కావలెను.

యమ్. యస్. ఆర్. ఎ. గుప్త,
మేనేజింగు ఏజంటు.

లంకా భావనాచార్యులు కావలెను.

శ్రీమాన్ లంకా భావనాచార్యులు (నెల్లూరు నవాబుపేట) అను ఆయన ఇటీవల చిత్తభ్రమ కలిగియుండి సంచరించు చుండినారు. ఈయన వస్త్రాలలో ఏదైన కాగితములు వ్రాసుకొనుచుండును. నెత్తి జుట్టుల వెనుకప్రక్క చిన్న జుట్టుండును, వయస్సు 60 సంవత్సరములు మీరియుండును. చాయ నలుపు. ముఖమున దిట్టమైన తెంగల్ నామము రేఖలు చర్మముమీద బాగా తెలియుచుండును. ముందుపట్టు పన్ను విరిగిపోయినది. ఆయనలో ఆయాన గొణుగుకొనుచుండును. ఆయనను యేమైన అనిన నిన్ను వస్తే బతికించితిని. అన్నియు ఆయనే అనును. నామము దొరికిన నామము దిట్టముగా పెట్టియుండును. ఆయన చిత్త చాంచల్యములో విశేషముగా దేవాలయములలో నుండుట ఎక్కువవాడుక. ఎవరైనను పలుకరించిన తనభార్య తన పుత్రుడు రామానుజాచార్యులు, తన మేనల్లుడు కాంధూరు నరసింహాచార్యులు (మునిసిపల్ కౌన్సిలరు) అందరికిని చెప్పును. ఈ ప్రయత్నముచేతనే యీయనను గుర్తింపవచ్చును. ఈయనకు రైలులో ప్రయాణము చేయవలెనని యుండెను. అట్లే ఎక్కడికో రైలులో ఎక్కి పోయినారు. చిత్తభ్రమవలన తిరిగివచ్చుటకు తెలియలేదు. ఇప్పటికి షుమారు $1\frac{1}{2}$ సంవత్సరమైనది. బంధువులు చాలా చింతిల్లుచున్నారు. కావున ఎవ్వరైనను వారివారి ఊళ్ళలో ఇట్టి వ్యక్తి ఉన్నాడని చూచి, పై చెప్పిన గుర్తులను, ఆయన సంసారము కుమారుడు మేనల్లుడు వారంతా నెల్లూరులో వున్నారనుట గ్రహించి, వారిని ఎట్లైనను నెల్లూరు చేర్చినను లేక వారెక్కడ నుండునది. ఈక్రిందివిలాసమునకు తెలిపినను వెంటనేవచ్చి పిలుచుకొని వత్తుము ఈపుణ్యమును ఏ మహానీయు లయినను కట్టుకొనవలయునని ప్రార్థన.

కాంధూరు నరసింహాచార్యులు,
మునిసిపల్ కౌన్సిలరు.
నవాబుపేట, నెల్లూరు.

గుండాల వెంకటసుబ్బారెడ్డి

బంగారు వెండి నగల వ్యాపారి,

స్థాపితము (1918.)

చిన్నబజారు, నెల్లూరు.

[illegible] నగలు [illegible] సిద్ధముగ నున్నవి. [illegible] ప్రకారం [illegible] యివ్వబడును. [illegible] నగలు తయారుచేసి యివ్వబడును.

స్టౌ బీడి

ఒకసారి పీల్చి పొగాకుయందలి సువాసన గమనింపుడు.

పండిత డి. గోపాలాచార్యులువారి

జీవామృతము

ప్రస్తుత కాలములో అలసటచే ఆరోగ్యము చెడి, కుచ్చి[illegible]ంచి, పటుత్వముతప్పి, నరముల దుర్బలత్వముచేతను, శిరోభారము, పిత్తవికారముచే బాధపడుచున్నారు. ఈవ్యాధులు శరీరమునందు నాటుకొనుటకు ముందుగనే వాటినిపారద్రోలవలెను. దీనికి జీవామృతమొక్కటే శరణ్యము. అది అతి త్వరితముగ రక్తమును వృద్ధిచేసి, నరములను బలపరచి, నష్టమయిన జవసత్వములను కలుగజేసి, నూతనశక్తి, ఉల్లాసము కల్గించి, సంపూర్ణారోగ్యవంతులుగ చేయును.

ప్రతిషాపులో దొరకును: పెద్ద సీసా రు 3—4—0.
చిన్న సీసా రు 1—12—0.

తయారు చేయువారు: ఆయుర్వేదాశ్రమము

పోస్టుబాక్సు నెం 287, మద్రాసు

గౌసియాధాతుపుష్టిమాత్రలు

బలవర్ధక ఔషధములలో మిక్కిలి శ్రేష్టమైనవి. [illegible] లోహములచేతను ప్రశస్తములైన ఓషధులచేతను తయారుచేయబడిన ఔషధరాజము. ఇవ్వది రక్తమును వృద్ధిపరచి [illegible] పటుత్వము నిచ్చును. [illegible] ఇంద్రియమును గట్టిపరచుటలో [illegible] ధాతుపుష్టి కలిగించును. దీనిని సేవించిన [illegible] కలుగును. [illegible] చేయును. 6 మాత్రలుగల సీసా 1—4—0.

సయ్యద్ గౌస్ మొహియ్యుద్దీన్ ఖాదర్,

[illegible] నెల్లూరు.

నేషనల్ యిండియన్ లైఫ్ యిన్సూరెన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

బోనస్ సంవత్సరము 1934.

నేషనల్ యిండియన్ అనగా క్లెయిములను త్వరగా పరిష్కరించుట యని తాత్పర్యము.

మద్రాసు గవర్నమెంటు యొక్క చీఫ్ మినిష్టరుగారైన (డాక్టర్ సుబ్బరాయన్, ఎం.ఎల్.సి.) గారేమి వ్రాయుచున్నారో చూడుడు.

"నా కుమారునికి 21 సంవత్సరముల వయస్సు వచ్చుసరికి భీమామొత్తము నిచ్చు షరతుతో ఒక పాలసీ తీసుకొంటిని. ది నేషనల్ ఇండియన్ యిన్సూరెన్సు కంపెనీవారు సదరు క్లెయిమును అతిశీఘ్రముగా చెల్లిచిరి. కంపెనీ చాల సుస్థిరముగా నున్నదని ధృఢపరచుటకు చాల సంతోషముగా నున్నది. ఇండియన్ ఇన్సూరెన్సు కంపెనీకి సర్వవిధముల భారతీయ ప్రజలు ప్రోత్సాహ మొసంగవలెను. మార్టిన్ అండ్ కంపెనీవారు, యీ కంపెనీకి మేనేజింగు ఏజంట్లుగా నుండుటయే కంపెనీ సుస్థిరముగా నున్నదనుటకు ప్రబల నిదర్శనము. ఎందువల్లననగా, సర్ రాజేంద్రనాథ ముఖర్జీగారు, భారత వర్తక ప్రముఖులలో అగ్రగణ్యులు. పెట్టుబడి దారులకు వీరి తోడ్పాటు నిస్సందేహమయిన సూచిగా నుండగలదు.

(సం) పి. సుబ్బరాయన్, జమీందార్ ఆఫ్ కుమారమంగలం

సరసమైన షరతులపై ప్రాతినిధ్యములేని తావులందు ఆర్గనైజర్లు, ఏజంట్లు కావలెను.

వివరములకు:—

మల్లవరపు రామారావు,
ఆర్గనైజింగు యిన్స్పెక్టరు,
అత్తిసోట అగ్రహారం, నెల్లూరు.

టి. వి. రాఘవయ్య,
స్వదేశీ సంస్థానములతో కూడిన మద్రాసురాష్ట్రమునకు కార్యదర్శి,
పో. బా. 150., మద్రాసు.

సనాతన ఆయుర్వేద ఫార్మసి, నాయుడుపేట.

(1) గనేరియా మిక్చర్:—5 దినములలో గ్యారంటీగా కుదుర్చును. వెల. 1—0—0
(2) జ్వరకేసరి:—అన్నివిధములైన జ్వరములను నమ్మకముగాపోగొట్టును ,, 1—12—6
(3) గృహసంజీవిని:—పైపూతకు, లోనికి పుచ్చుకొనుటకు పనికి వచ్చును. అనేకవ్యాధుల నివారించును. ,, 0—10—0
(4) నైట్ పిల్స్:—సుఖవిరోచనకారి. మలబద్ధకమును పోగొట్టును. ,, 0—2—6
(5) గోరోచన మాత్రలు:—బిడ్డలకువచ్చు అన్నిజబ్బులకు వాడతగినసంజీవిని ప్యాకెటు ,, 0—2—6

పోస్టేజి ప్రత్యేకము:—వాడవలసిన విధానము మందుతో పంపబడును.

ఏజంట్లు కావలెను. మంచికమీషన్ యివ్వబడును.

ఆర్. ముద్దుకృష్ణయ్య, ఆయుర్వేద డాక్టరు,
నాయుడుపేట, నెల్లూరు జిల్లా.

డాక్టరు యం. రామయ్యగారి

శ్వాయుధ సంజీవి.

సంజు (డ్రాప్సి), తిమ్మెరలు (బెరిబెరి), వచ్చు (పెరాలటిక్ పవర్ వచ్చు) వ్యాధులు, హస్తపాదాది అంగములుగాని, ఉదర హృదయ, మూత్రపిండాది, మర్మస్థానాశ్రితమై, అనేక ఉపద్రవ సహితమైనను, పురాతనమైనను, నవీనమైనను 5 మోతాదులకే గుణమునిచ్చును. ప్రథమ మోతాదు సేవించిన నాటి మలమూత్రబద్ధముల మాన్పి, మూత్రస్వేదము లధికపరచి ఆయాసము, హృత్చలన వేగము హృదయ వేదనలు అజీర్ణమునతొలగించి, అన్నహితము, జీర్ణశక్తిని, నిద్రను అధికపరచి, దోషసామ్యమును, మంచిరక్తమును వృద్ధిపరచి ఒకవారము రోజులకే, సంజు, తిమ్మెరలును, మంత్రమువలె తగ్గించును. 4 వారములలో పూర్ణారోగ్యమును చేకూర్చును.

జ్ఞాపిక. గాలిమందు, పాలమందు, గోంగూరమందు వలె తాత్కాలికముగా తగ్గి మరల వచ్చునటువంటిదిగాదు.

క్రయము :— 1 వారం ఔషధం రూ 3—4—0
4 వారముల ,, ,, 12—0—0

వలయువారు:...డాక్టరు యం. కృష్ణయ్య,
భారత ఆయుర్వేద ఫార్మసి,
నవాబుపేట, నెల్లూరు.

[illegible] నెల్లూరు [illegible] నాయుడు. జమీన్ రైతు ప్రెస్, గాంధినౌకు, నెల్లూరు.